ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year ..... $2.00 | Canada & Europe.
half year..... 1.00 | per year $3.00
single copy.. .03 | half year..... 1.50

СВОБОДА

-ЗАПОЧ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 | Канада і Европа:
на пів року 1.00 | на рік......... $3.00
поод. число .03 | на пів року 1.50

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер 27-го серпня 1914. Ч. 41. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, August 27, 1914. N. 41.

ВЕЛИКА ПОБІДА НІМЦІВ НАД СОЮЗНИКАМИ.

Німецькі війска переходять французьку границю.

Кріпости Намур і Нансі в руках Німців.

Австрія висилає війско над італійську границю.

ВІЙНА АВСТРІЇ І НІМЕЧЧИНИ ПРОТИ РОСІЇ.

РОСІЙСЬКІ ВІЙСКА В ГАЛИЧИНІ?

Париж, 25. серпня. — Телеграма з Петербурга доносить, що російське війско перейшло східну границю Галичини. На полудне від міста Тернополя над рікою Серетом прийшло до битви між козаками а дивізією австрійської кінниці. Москалі здобули дві батериї і взяли 200 Австрійців у неволю. Російська армія посуває ся в напрямі Львова.

Місто Тернопіль є віддалене від Львова 80 миль. Про стрічу козаків з відділами австрійської кінниці доносили петербурські телеграми ще перед двома тижнями. З Австрії нема досі ніяких вістий про війну на територіі Галичини, тому годі провірити, скілько правди в петербурських донесенях.

320 РОСІЙСЬКИХ БРАНЦІВ ПРИВЕЗЕНО ДО ЛЬВОВА.

Берлін (через Лондон), 25. серпня. — До Львова надійшов перший транспорт полонених російських жовнірів. Загалом привезено 20 російських офіцирів і 300 драгонів, а крім сего кільканайцять російських гармат. Російський ген. Вановський Іванов згинув на поли битви.

Коли петербурські телеграми доносили, що Львів вже в руках Росії, то відай мусіли мати на гадці якраз тих полонених Москалів, яких привезено тепер до Львова.

РОСІЯ ЗМОБІЛІЗУВАЛА 8 МІЛІОНІВ ВІЙСКА?

Рим, 24. серпня. — З Петербурга доносять, що 4-міліонова армія російська посуває ся в напрямі німецької і австрійської границі. Друга 4-міліонова армія вже змобілізована і находить ся в резерві.

Росія хвалить ся, що поставила 8-міліонів війска. Цікаве було би знати, чим властиво Росія зоружила тих 8 міліонів людий. Військові знатоки кажуть, що Росія не є в силі належито зоружити навіть 3 міліони людий. З того виходить, що або повисша телеграма неправдива або Росія жене незоружених людий на заріз. Впрочім побіду рішає не велика маса, але спосібність вождів, вишколене війска і зоружене. Росія однак тим всім не грішить.

РОСІЙСЬКЕ ВІЙСКО ЗАНЯЛО ДВА МІСТА У СХІДНИХ ПРУСАХ.

Петербург, 25. серпня. — Російський генеральний штаб доносить, що російська армія заняла по 5-дневній боротьбі два пограничні німецькі міста: Сольдав і Найденбург. Російське війско посуває ся в напрямі кріпости Аленштайн.

ПОБІДА НІМЦІВ У СХІДНИХ ПРУСАХ.

Берлін (через Лондон), 25. серпня. — Німецька армія побила під Сталюпенен (на німецько-російській границі) російське війско в силі 3 дивізій піхоти і 2 дивізій кінноти. Російські війска з великими стратами подали ся назад. Огонь російських жовнірів був дуже лихий. Богато російських жовнірів не вміло зовсім обходити ся з карабінами.

МОСКАЛІ ИДУТЬ „НА БЕРЛІН"!??

Лондон, 25. серпня. — Російський посол в Лондоні помістив слідуючу осторогу в англійських часописях:

„Є се річию зовсім глупою голосити — як се робить богато часописий, — що російські війска йдуть скорим маршом на Берлін. Треба собі представити, що кріпости, як Кеніґсберґ, Торн і Познань, хоронять Німеччину; про Австрійців нема вже що й говорити. Стільки лише правди, що російське війско перейшло німецьку границю у Східних Прусах і посуває ся наперед".

В послідних днях, коли німецькі армії побили на голову війска Франції і її союзників, читаємо в кождій телеграмі, які приходять з Петербурга, Парижа або Лондону, що Москалі вже маширують на Берлін. Передчасна радість може зашкодити, бо прийде відтак більше розчароване. Висше наведена осторога російського посла свідчить найліпше, як треба оцінювати дотеперішні побіди Росії в Німеччині.

НІМЕЦЬКІ УКРІПЛЕНЯ У СХІДНИХ ПРУСАХ.

Лондон, 25. серпня. — Лондонська часопись „Дейли Мейл" подає слідуючий опис німецьких укріплень у Східних Прусах:

„У Східних Прусах мають Німці до своєї оборони чотири сильно укріплені лінії, які ведуть з півночи на полудне. Перші три лінії становить велике число озер; всі переходи поміж ними є сильно укріплені. Незначна німецька армія вистарчає, щоби спинити і найбільше російське війско. Крім сего находить ся на півночи сильна кріпость над Балтійським морем, місто Кеніґсберґ, а в глубині краю дві кріпости: Аленштайн і Косн. Четверту і найсильнійшу оборонну лінію становить ріка Висла. Ріка Висла є 500—1.000 метрів широка; здовж ріки находить ся 6 сильних кріпостий: Торн, Фордон, Кульм Ґравденц, Марієнбурґ і Данціґ.

„У Східних Прусах мають находити ся тепер 3 німецькі корпуси. Ся сила вистарчає, щоби на довший час здержати розмірно сильнійшу армію противника".

ЦАР ОБІЙМАЄ ГОЛОВНУ КОМАНДУ?

Лондон, 25. серпня. — Цар опустив Москву і виїхав до головної кватири на поле війни, щоби особисто обняти головну команду над цілою російською армією.

Річ загально звісна, що російський цар розуміє ся на війні, як вовк на звіздах. Однак виглядає дуже правдоподібно, що Москалі навмисно розпустили поголоску про виїзд царя з Москви, щоби відвернути увагу російських революціонерів від особи царя. Цар не чує ся безпечний перед своїми власними людьми навіть у кремельських кріпостях Москви.

ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕНЄ.

Війна Австрії і Німеччини проти Росії находить ся допера в перших початках. До більшої битви досі ще не прийшло, з чого належить заключати, що поголоски про укінчене мобілізації і концентрації російських війск є неправдиві.

Відповідно до терену, Росія могла поставити проти Австрії і Німеччини три головні армії. Концентрація російських армій відбула ся в трох тринутниках, утворених через російські кріпости:

На півночи між кріпостями Вильна, Ковно і Гродно; на заході між Варшавою, Івангородом і Брестом литовським; над галицькою границею між Ровном, Дубном і Луцком. Кожда армія становить для себе цілість.

Північна російська армія перейшла німецьку границю у Східних Прусах і заняла кілька пограничних німецьких міст. З причини сильних кріпостий дальший похід її дуже утруднений.

Західна російська армія находить ся коло Варшави (або у недалекім віддаленю від Варшави). Проти сеї армії посуває ся німецька армія зі заходу і австрійська з полудня. Обі ті армії находять ся вже в глубині Польского Королівства. Тут прийде властиво до головної і рішаючої битви.

Російська армія на північний схід від Галичини розпочала похід через границю Галичини на лінії Сокаль, Броди і Збараж. Про більші успіхи сеї армії не доносять навіть російські телеграми. Австрійска армія в Галичині находить ся правдоподібно на лінії Броди—Бережани. На случай великої російської переваги, австрійська армія подасть ся назад в напрямі Львова до Перемишля і тут займе оборонне становище. Перемишль є одною із найсильнійших кріпостий Австрії. Кріпость складає ся з 28 новочасних фортів, які подвійним перстенем окружають місто.

Головна австрійська армія находить ся на північ від Кракова в Польськім Королівстві. Тому належить сумнівати ся, щоби австрійська армія у східній Галичині розпочала проти Росії офензиву, бо з причини довгої отвертої границі зі сторони Росії могла би легко найти ся в небезпеці. Тому належить припускати, що у східній Галичині Австрія займе виключно оборонне становище. Допера по розбитю російської армії в Польськім Королівстві розпічне і галицька армія похід на Росію в напрямі Києва.

Належить рівнож замітити, що російська армія на північнім сході від Галичини, не може з причини великого віддаленя числити на якунєбудь поміч двох прочих армій.

ЦІСАР ФРАНЦ ЙОСИФ УМИРАЮЧИЙ.

Лондон, 25 серпня. — Стан здоровля цісаря Франц Йосифа сильно погіршив ся. Кождої хвилі можна надіяти ся смерти старенького монарха.

Ся вість покищо непотверджена. З Відня досі не наспіли ніякі вісти про хоробу цісаря.

ВІЙНА НІМЕЧЧИНИ ПРОТИ ФРАНЦІЇ.

ВЕЛИКА ПОБІДА НІМЦІВ.

Берлін, 25. серпня. — Німецькі армії після 4-дневної битви вдарили з великою силою здовж цілої боєвої лінії. Війска французькі і союзників, побиті на голову, подали ся в неладі назад.

Німецька армія над рікою Мозель під командою німецького наслідника престола побила коло Лонві французьке війско, яке числило 5 корпусів. Французьке війско з великими стратами розпочало відворот. Німці прогнали його аж до кріпости Верден.

Баварська армія під командою баварського наслідника престола Рупрехта перейшла французьку границю і по короткій битві змусила Французів до утечі. Німецьке війско заняло міста Люнвіл і Нансі. Страти Французів дуже великі. Тисячі Французів полягло на поли битви, богато взято до неволі. Крім сего здобули Німці 150 гармат і богато возів з амуніцією.

Трета німецька армія під командою князя Альбрехта розбила коло Нефшато французьке війско, на чолі котрого стояв ген. Жофр, головний шеф французького генерального штабу. Страти Французів страшні. Велике число убитих і ранених. 10.000 Французів взято до неволі між тим богато генералів.

Четверта німецька армія побила війско союзників під Мон (в полудневій Бельгії). Англійці стратили 2.000 людий. Війско союзників втікло в напрямі французької кріпости Мальбеж.

Пята німецька армія побила Французів коло Мільгавзен (в Альзації) і прогнала їх за французьку границю в напрямі кріпости Бельфорт.

КРІПОСТЬ НАМУР В РУКАХ НІМЦІВ.

Париж, 25. серпня. — Урядово проголошено, що Німці здобули кріпость Намур.

Коли Німці вдарили на цілій боєвій лінії на війска союзників, рівночасно розпочали страшне бомбардоване фортів кріпости Намур. Протягом 2 днів знищили 5 фортів. Деякі форти знищено майже до споду. Небавом опісля піддали ся і прочі чотири форти. Лише частина війска увійшла до міста. Головна армія, яка була занята при облозі Намура, удала ся на полудне в напрямі Шарльроа, щоби получити ся з прочими арміями, які вже переходять французьку границю.

Берлін (бездр. телеґр.), 25. серпня. — Урядово проголошено, що Німці заняли місто Намур і 5 фортів. Острілюване прочих 4 фортів триває дальше. Кождої хвилі можна надіяти ся, що й ті піддадуть ся.

Лондон, 25. серпня. — Упадок кріпости Намур викликав в Англії загальне пригноблене. Тут мали надію, що сильна кріпость з 9 новочасними фортами зможе найменьше 2 до 3 місяці боронити ся перед Німцями. Надії завели. По двох днях облоги Німці здобули 5 фортів і заняли місто.

З повисших трох телеграм можна заключати, що цілковитий упадок кріпости Намур вже недалекий, коли її Німці ще досі в цілости не заняли. Кріпость Намур уходила за сильнійшу кріпость від Люж.

АРМІЯ СОЮЗНИКІВ В НОВІЙ НЕБЕЗПЕЦІ.

Лондон, 25. серпня. — Часопись „Сентраль Нюс" подає вість з Парижа, в якій доносять, що сильні відділи німецької кінниці заатакували армію союзників на обох крилах. Заходить проте велика небезпека, що німецькі війска окружать армію союзників з обох боків.

Ліве крило армії союзників находить ся коло кріпости Ліль, а праве крило коло міста Лонві, яке вже є в руках Німців. Коли се справді Німцям удасть ся, то війна з Францією дуже скоро закінчить ся.

ФРАНЦУСЬКИЙ УРЯДОВИЙ РАПОРТ ПРО ПОБІДИ НІМЦІВ.

Париж, 25. серпня. — Французький генеральний штаб оголосив слідуючий рапорт:

„Наші і англійські війска мусіли подати ся назад і заняти оборонне становище коло кріпостий. Плян нападу на Німців не удав ся з причини непредвиджених перешкод.

На північ від міста Нансі приступили наші війска до атаку. Однак і тут не пощастило ся задля несподіваних трудностий. Все-ж таки ми заняли добре становище і ослабили ворога. Ані хвилинки не сумніваємо ся, що побіда буде по нашій стороні".

Населенє Франції переживає страшні хвилі. Вже й генеральний штаб французький мусить признати неудачу на цілій лінії. Послідні вісти з поля війни викликали навіть в урядових кругах велике занепокоєнє.

ВЕЛИКА ВОЄННА НАРАДА В ПАРИЖИ.

Париж, 25. серпня. — Страшне пораженє Франції і її союзників викликало серед Французів небувалий переполох.

Французький президент Поанкаре покликав міністрів і головних комендантів армій на воєнну нараду, яка тривала через цілу ніч.

Говорять, що коменданта французької армії, яка находила ся в Альзації під Мільгавзен, зовсім відкликано з поля війни.

Бувший президент міністрів Клемансо закинув французькому правительству, що воно нарочно не дає правдивих вістий з поля війни, щоби укрити невдачі французької армії.

ВОЄННА НАРАДА В ЛОНДОНІ.

Лондон, 25. серпня. — На жадане начального вожда англійського війска

льорда Кіченера, відбула ся в палаті президента міністрів Асквіта важна нарада воєнна. Предметом нарад були неудачі армії союзників в послідних чотирох днях битви. Публична опінія в Англії домагаєть ся, щоби розпочати як найсильнійшу акцію воєнну проти Німеччини.

НІМЦІ ПРИСТУПАЮТЬ ДО ОБЛОГИ АНТВЕРПІЇ.

Лондон, 25. серпня. — **Німецька армія в силі около 30.000 заняла місто Малїн (13 миль на полудневий схід від Антверпії) і скорим маршом йде на Антверпію. Друга німецька армія окружає Антверпію від північи. Доносять, що Німці вже розпочали облогу Антверпії.**

В місті страшний переполох. Богатїйші люди повтікали до Анґлії, деякі виїхали до Голяндії. Неудачі в послідних битвах викликали серед війска і населеня бельґійського дуже велике пригноблене.

Загально думають, що кріпость довго не устоїть ся перед силою Німців.

НІМЕЦЬКИЙ БАЛЬОН БОМБАРДУЄ АНТВЕРПІЮ.

Лондон, 25. серпня. — **Прийшла вістка, що послідної ночи німецький бальон кружляв над Антверпією і кидав бомби на форти. Спричинені шкоди є великі. Між иншим ушкодила бомба також і частину шпиталю та знищила кілька домів. 7 осіб убитих, 18 ранених.**

Появлене бальону викликало серед населеня ще більше затрівожене. Населене боїть ся спати в хатах і громадно опускає місто.

МІСТО ОСТЕНДА СТАЦІЄЮ ДЛЯ НІМЕЦЬКИХ БАЛЬОНІВ.

Лондон, 25. серпня. — **Доносять, що Німці уладжують в Остендї стацію для своїх військових бальонів. 9 бальонів є вже в дорозї з Німеччини до Остенди.**

Ся вість викликала в Анґлії велике затрівожене. Особливо мешканції Лондону і воєнних пристаний сподіють ся, що небаром появлять ся німецькі бальони, аби бомбардувати столицю і кораблї анґлійської фльоти.

НІМЕЧЧИНА ПЕРЕМІНЮЄ БЕЛЬҐІЮ В НІМЕЦЬКУ ПРОВІНЦІЮ?

Париж, 15. серпня. — **Німеччина задумує цілу Бельґію перемінити у свою провінцію. Небаром має вона в Брукселї утворити міністерство фінансів.**

ЖЕРТВИ БЕЛЬҐІЙЦІВ В ДОТЕПЕРІШНІЙ ВІЙНІ.

Гаґа, 25. серпня. — **Після приближних обчислень страти Бельґійців в дотеперішній війні виносять около 50.000 ранених і 16.000 убитих.**

Очевидно, що точне обчислене всіх страт не є можливе підчас війни. В повисших стратах не є ще вчислені полонені, які рівнож становлять поважне число.

ВЕЛИКЕ ОДУШЕВЛЕНЄ В НІМЕЧЧИНІ.

Вашінґтон, 25. серпня. — Німецький посол у Вашінґтонї ґраф Бернсторф, який повернув на голядськім кораблі до Злучених Держав, оповідає між иншим про велике одушевлене, яке запанувало серед Німців: **„Війна проти ворогів вітчини викликала серед населеня небувалий настрій і одушевлене. 1,300.000 добровольців зголосило ся до військової служби понад число, яке можна було приняти".**

НІМЕЦЬКИЙ ҐЕН. ЕМІХ ЗНОВА МІЖ ЖИВИМИ.

Вашінґтон, 25. серпня. — **Німецький посол у Вашінґтонї Бернсторф повідомляє, що німецький ґен. Еміх був ранений в часї облоги кріпости Лієж в ногу і находить ся в шпитали.**

Давнійші телеґрами з Брукселї і Парижа оголосили були, що ґен. Еміх з причини неудачі під Лієж поповнив самовбийство.

„БІЛА КНИГА".

Берлїн, 24. серпня. — **Міністерство для заграничних справ в Німеччині збирає ріжні матеріяли, які пояснюють причини великої европейської війни. Всї ті матеріяли вийдуть в окремій книзї під заголовком „Біла книга".**

Німеччина доказує на підставі зібраних матеріялів, що вона до послїдної хвилї робила всї можливі заходи для удержаня мира в Европі. Головну причину до війни мала дати Анґлія, яка зі зависти до Німеччини підюдила своїх союзників.

ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕНЄ.

По кровавій 4-дневній битві побіда перехилила ся на сторону Німців. На цілій боєвій лінії, довгій на 200 миль, почавши від швайцарської границі аж до кріпости Ліль, віднесли Німці сьвітлу побіду. До головної битви прийшло: коло Мільгавзен (в Альзації), Нансі, Лонві, Нефшато, Шарльроа і Мон (в полудневій Бельгії). Армія Франції і її союзників мусїла з великими стратами подати ся назад і заняти становище здовж оборонної лінії, яку творять французькі кріпости: Бельфорт, Епіналь, Туль, Верден, Седан, Мальбеж, Валенсі і Ліль. Ся лінія кріпостий становить першу французьку оборонну лінію, яна має за задачу здержати похід Німців на Париж. Пересічне віддалене сеї лінії від Парижа виносить всего 150 амер. миль.

Друга оборонна лінія, значно слабша від першої, находить ся в половині дороги до Парижа. Вона тягнеть ся здовж кріпостий: Ляон, Райм і Шальон.

Німцям удало ся переломити французьку лінію і розділити її на дві части коло Верден. Рівночасно намагають ся Німці окружити французькі армії з боків.

Побіди Німців викликали велике затрівожене в Лондонї і Парижи. В обох містах відбули ся довгі наради воєнні, щоби обдумати новий плян до дальшої війни. Всї дотеперішні пляни Французів „з причини непредвиджених перешкод" не удали ся. Ціла майже Бельґія тепер в руках Німців, а терен війни переносить ся до Франції.

—o—

ВІЙНА АВСТРІЇ ПРОТИ СЕРБІЇ.

АВСТРІЙСЬКІ ВІЙСКА ОПУСТИЛИ СЕРБІЮ.

Рим, 25. серпня. — **Зі сербської головної кватири в Нїшу доносять, що Серби заняли Сабак. Австрійські війска з великими стратами подали ся назад, повернувши на австрійську територію.**

ЦІЛА АВСТРІЙСЬКА СИЛА ВОЄННА ПРОТИ РОСІЇ.

Лондон, 25. серпня. — Телеґрами від кореспондента часописи „Таймс" доносять, що Австрія проголосила слїдуючий комунікат:

„З причини війни з Росією є Австрія приневолена цілу свою силу звернути проти неї. Боротьби над сербською границею належить уважати за карну експедицію, але не за війну.

„З огляду отже на се порішено відступити покищо від офензиви (нападу) проти Сербії, а заняти оборонне становище. Лише в надзвичайно догідній хвилї перейдуть австрійські війска до офензиви.

„Значні страти над рікою Дріною дадуть ся по части оправдати тим, що сербська армія находить ся в переважаючій силї".

—o—

ІТАЛІЯ ЗАЯВЛЯЄ НЕУТРАЛЬНІСТЬ.

Лондон, 25. серпня. — **Після телеґрами кореспондента часописи „Таймс" мав італійський президент міністрів заявити, що мобілїзації італійської армії не переводить ся.** Коли би вона пізнїйше й відбула ся, то се ще не значить, що Італія відступить від своєї неутральности.

АВСТРІЯ НА КОЖДИЙ СЛУЧАЙ ГОТОВИТЬ СЯ ДО ОБОРОНИ.

Рим (через Париж), 25. серпня. — Італійська часопись „Секольо" доносить: „Мимо заперечень зі сторони австрійського правительства є певне, що Австрія громадить над італійською границею значну армію. В Тироли в містах Трієнті й Інсбруку має находити ся около 80.000 війска.

Рівнож Італія вислала над австрійську границю армію в силї 800.000.

Повисша телеґрама надійшла з Парижа, де легко могла уляги зміні. Італія правдоподібно ще не рішилась, ожидаючи висліду битви Німців з Французами. Очевидно, що Франції було би дуже на руку, коли би могла дістати оружну поміч від Італії. В найблизших днях вияснить ся становище Італії.

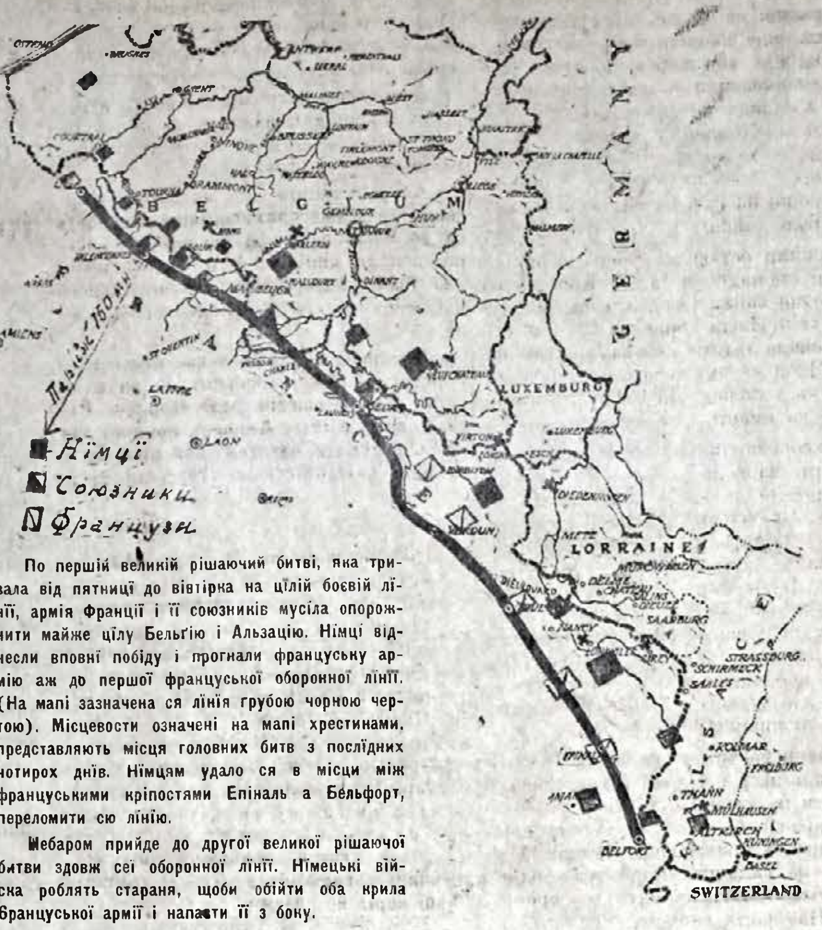
—o—

АВСТРІЯ ОГОЛОСИЛА ВІЙНУ ПРОТИ ЯПОНІЇ.

Відень (через Лондон), 25. серпня. — **По відбутій нараді у Відни проголошено війну Австрії проти Японії на підставі союза з Німеччиною. Японський посол у Відни одержав свої папери і виїхав до Італії.**

Мапа терену війни Німеччини з Францією.

—o—

По першій великій рішаючий битві, яка тривала від пятниці до вівтірка на цілій боєвій лінії, армія Франції і її союзників мусїла опорожнити майже цілу Бельґію і Альзацію. Німці віднесли вповні побіду і прогнали французьку армію аж до першої французької оборонної лінії. (На мапі зазначена ся лінія грубою чорною чертою). Місцевости означені на мапі хрестинами, представляють місця головних битв з послідних чотирох днів. Німцям удало ся в місци між французькими кріпостями Епіналь а Бельфорт, переломити сю лінію.

Небаром прийде до другої великої рішаючої битви здовж сеї оборонної лінії. Німецькі війска роблять стараня, щоби обійти оба крила французької армії і напасти її з боку.

Пересічне віддалене німецьких армій від Парижа числить всего 150 миль.

Перші вісти з Галичини по проголошеню війни.

(На основі оповіданя очевидця).

Австрійський уряд, виславши острий ультимат Сербії, сподівав ся згори, що вона його не прийме в цілости та, що з уваги на те війна проти Сербії й Росії неминуча. Тому то рівночасно з висланєм письма до Сербії, зачато в державі переводити мобілїзацію. Перед урядовим проголошенем мобілїзації не вільно було писати про неї нічого в часописях і тому заскочило воно населене несподівано і викликало було спершу хвилеве занепокоєне.

Одначе, коли вже мобілїзацію проголошено урядово і **коли стало звісно, що Австрія буде вести також війну проти Росії, се хвилеве занепокоєне уступило, а в цілім краю запанував небувалий воєнний запал.**

В цілій Галичині, а особливо у східній Галичині між Українцями, запал до війни проти царської Росії розгорів ся немов великий невгасимий пожар. Одушевленю нема краю. Всюди по містах чи по селах народ збираєть ся на віча і голосить, що муром, лавою стане проти варварської Росії, аби здобути волю українському народови. Старці і молоді хлопці заявляють охоту іти проти Росії. Все віддадуть, повідають, жите і достаток, аби зломити кайдани нашої дорогої Вітчини.

Всї вірять сьвято, що Росія мусить бути побита.

— Станьмо всї як один, — говорять українські селяни на вічах, — чи старець чи молодець, а зломимо царя! Другої такої нагоди не буде! Здобудьмо волю Україні в 100-літні роковини уродин батька Тараса!

Січовиків і Соколів дуже богато пійшло до війска яко резервісти, але мимо того **ростуть українські народні полки, наче зпід землї виростають.** Зголошують ся і старші люди і молоді хлопці, а між ними богато студентів університету і середних шкіл. Карабіни дістали від військових властий.

Українське війско машируе з оружєм по селах і збираєть ся по містах.

Такийсамий військовий рух повстав і на Мазурщині серед Поляків.

Дня 3. с. м. видно вже було у Львові, як улицями міста машрували то польські то українські військові відділи, в значній части умундуровані в пластові строї. Машрували при звуках музик або народних пісень.

Українці збирали ся в Українськім Городї. Всї приготованя роблено з великим поспіхом, але притім з великою справностю й у взірцевім порядку. На Городї роздають ся прикази, а там вже спішить новий відділ. Гомонять пісні: „Гей, не дивуйте, добрії люди, що на Вкраїні повстало"; „Не пора"; „Гей, там на горі Січ іде" і т. д.

Всї одушевлені, раді, веселі, хоч готовлять ся на бій кровавий.

При привитанях говорять собі: П е р е й д е м о п е р ш и й р а з р о с і й с ь к у г р а н и ц ю б е з п а ш п о р т і в!

При пращаню кличуть: Д о п о б а ч е н я в К и є в і!

Народний Комітет у Львові видав манїфест до українського народа в австро-угорській монархії. В тім манїфесті взиває в горячих словах, щоби всї Українці, спосібні до оружя, станули по стороні Австрії проти Росії в сю велику хвилю, яка може принести освободжене України зпід царського ярма. Вкінци в манїфесті звертаєть ся Народний Комітет також до Українців у Росії і взиває їх, щоби австрійських Українців приняли так як рідних братів, котрі хотять принести їм визволене.

Сї манїфести є вже і на російській Україні.

* * *

Часописи в старім краю виходять так як виходили, з тою ріжницею, що всякі воєнні вісти містять лише ті, що походять з урядового жерела. Всї ті вісти однакові, чи в польських чи в українських ґазетах. З инших вістий або статий можна містити також лише ті, які цензура перепустить. Бувають такі числа ґазет, в яких дуже богато порожних білих місць, на яких вже навіть не подасть ся напис „сконфісковано".

Таксамо українські як і польські ґазети містять дуже горячі статї за Австрією, а з великою ненавистю проти варварської самодержавної Росії.

Львівське „Дїло" і „Свобода" огненними статями накликають до бою і повстаня проти Росії та віщують, що вже близка хвиля освободженя України.

* * *

Українські відділи Січий і Соколів мали вже в кількох місцях стрічі з російським війском. В однім місци дня 10. с. м. відділ українських Соколів під проводом **Тараса Франка,** (сина Івана Франка), професора ґімназії, вдарив у ночи на російський табор і наніс йому значні страти. Докладнійших відомостий про сей український наступ на російський табор покищо ще нема, але писали про нього навіть заграничні ґазети в Европі.

* * *

Деякі американські часописи подали вісти, що в Галичині неврожай і крайна нужда. В с е т е н е п р а в д а. **Сього року був дуже красний урожай і збіже всюди зібрано вчасно.** Люди повідають, що такого гарного збору здавна вже не запамятали. **З уваги на те нема бесіди про голод в Галичині.**

Купці по містах, переважно жидівські, хотіли використати воєнний час і **відразу значно піднесли ціни хлїба і всїх споживних артикулів.** А л е с е т р и в а л о в с е г о д в а - т р и д н и, бо власти взяли ту справу у свої руки і наказали, щоби в кождім місті і навіть по селах **у склепах були виставлені ціни урядово визначені на хліб і всї споживні артикули.** Жандармерія щодня ті ціни контролює і найменьше переступлене дуже строго карає.

Жидівські спекулянти старали ся ще в инший спосіб робити „ґешефт" на біднім населеню, а іменно **при виміні паперових гроший.** Пустили вони чутку, що паперові гроші не мають вартости і давали сріблом або золотом **лише половину вартости або ще меньше.** Коли ж власти про се довідали ся, видали строгу заборону обманства при виміні гроший. Кождий, хто міняє банкноти, **мусить виплатити повну їх вартість чи сріблом чи золотом.** Богато обманців арештовано, а пошкодовані відібрали свої гроші.

Загалом порядок в краю є взірцевий і тепер вже нема жадних нарікань анї на дорожню анї на недостачу гроша.

Зелїзниці віддані цілком тільки для потреб війска. Чоловікови, що не належить до війска, майже не можливо переїхати зелїзницею.

Зелїзничі двірці і шляхи обставлені війском. Таксамо мости, гостинці, телеґрафи.

Богато патрулюючих коло гостинців, мостів і т. д. можна побачити у звичайнім хлопськім одїню. Мають вони лише карабіни і військові шапки.

* * *

К а ц а п и в Галичині і на Буковині дуже пригноблені й удають, що вони за Австрією. Кацапські провідники поховали ся і сидять тихо. Лише деякі молоді, котрі рішили ся отверто **на російських шпигунів,** пробували вести аґітацію за Росією. Але за найменьше підозріне їх зараз арештовано, а **трох кацапів розстріляно у Львові на цитаделї.** Був се один офіцир, один простий жовнїр і один цивіль споміж кацапських провідників. Аґітували вони серед війска проти Австрії. Їх арештовано, почім воєнний суд засудив їх на смерть і до пятьох мінут їх страчено. Імена розстріляних держать в тайні.

Арештовано в Галичині також богато російських шпіонів, котрі були поперебирали ся в мундури австрійського війска.

Поворот епископа Ортинського.

Як ми вже згадували в попереднім числї, епископ Ортинський вернув уже зі своєї подорожи до Риму і до Галичини на американську землю в понедїлок, дня 24. с. м. передполуднем.

По побутї в Римі, де був на авдиєнції у бл. п. папи римського Пія X., виїхав епископ в половині минулого місяця разом зі своїм товаришем подорожи о. Володимиром Держирукою, парохом з Честер, Па., до Львова. Тут їх заскочила війна і вже треба було зректи ся подорожи на угорську Русь та до чеських купелїв. Тому то епископ з о. Держирукою виїхав уже в перших днях сього місяця до Італії до портового міста Ґенуї, щоби відтам відїхати кораблем до Америки. Одначе там ще треба було ждати около 10 днів до відїзду корабля. Відїхали аж дня 12. с. м. кораблем „Прінчіпе ді Удіне", котрий прибув до Ню Йорку 24. с. м.

Про приїзд епископа дізнало ся тутешнє греко-католицьке духовенство з англійських часописий, в яких був поданий спис визначнійших пасажирів корабля „Прінчіпе ді Удіне" на кілька днів перед приїздом. З уваги на те сьвященство приготовило ся до принятя епископа в Ню Йорку.

Вже рано з'їхало ся до Ню Йорку кільканайцять сьвящеників з ріжних сторін. Привитано епископа на пристани при 59-ій улици, почім епископ приїхав на 7-му улицю до дому пароха церкви св. Георгія о. Підгорецького. Дім і церква були прикрашені синьо-жовтими стягами. В церкві зібрало ся богато вірних, ждучи на привіт епископа. Небаром увійшов до церкви епископ в товаристві сьвящеників. При вході привитав його парох о. Підгорецький, почім епископ відправив торжественне богослужене. Виголосив у церкві також коротку проповідь, в якій згадав про свою подорож до Риму та про воєнну пожежу, серед якої епископ лишив галицьку Русь, від'їзджаючи до Америки.

По спільнім обіді із зібраним сьвященством від'їхав епископ Ортиньский вечером о 6-тій годині до Філядельфії.

* * *

Підчас неприсутности епископа тут в Америці голосно говорено між Українцями, що епископ Ортиньский у своїй подорожи до Риму мав на цїли м. и. і се, щоби перенести осідок епископа у Злучених Державах з Філядельфії до Ню Йорку; а крім того мав епископ робити заходи, щоби папа іменував другого грецько-католицького епископа у Злучених Державах з осідком у Філядельфії, специяльно для угорських Русинів.

Як довідуємо ся зі сьвященичих кругів, сї вісти були цілком правдиві й епископ Ортиньский разом з митрополитом графом Шептицьким дїйсно робили такі заходи в Римі. Одначе в цїлости се не дало ся перевести. Католицька верховна власть годить ся тільки на перенесенє осідку з Філядельфії до Ню Йорку, але не годить ся на іменованє другого грецько-католицького епископа для Злучених Держав. Натомісць годить ся на те, щоби у Філядельфії був осідок висшого церковного достойника, власне спомїж угро-руського сьвященства. Сей достойник одержав би деякі особливі управнення.

Крім того постановлено, що Філядельфія має бути осідком грецько-католицької духовної семинарії.

В справі установлення самостійної грецько-католицької епархії у Злучених Державах має появити ся нова папська буля; в сїй булї не буде вже заборони покликуванє жонатих сьвящеників.

Чи все те одначе вже станеть ся в короткім часї, покищо не знати. Як відомо, всї справи грецько-католицької церкви переходять у Ватиканї через т. зв. „congregatio de propaganda fide", яка предкладає постанови папі до підпису. Все те мало стати ся по від'їздї епископа з Риму, але можливо, що конгрегація не вспіла упорати ся скоро зі справами грецько-католицької церкви у Злучених Державах та дати папі до підпису перед його смертю.

Коли би так стало ся, то справа могла би ще якийсь час проволїкти ся.

Онїхро Гецев на вічу в Мікіз Ракс, Па.

(Донись з Мікіз Ракс, Па.).

Славний кацапський подвижник „професор" Онїхро Гецев (або — як деякі нетямучі москвофіли кажуть — Гицель) приїхав до нас в недїлю пополудни о год. 5.30 і удав ся зараз враз зі своїм невідступним штабом до польської „Сокольні". Першу „патріотичну" бесїду виголосив місцевий цареславний піп. Він в своїй промові поминав — як то кажуть — горох з капустою і зацитував навіть відомі Шевченкові слова: „В своїй хатї своя правда і сила і воля". (Українцї в Мікіз Ракс мають свій величавий Народний Дім, правдиву окрасу цїлого міста, а кацапи не мають нїчого). Доки кнутопоклонний батюшка не зачіпав Українцїв, доти на салї був згідливий спокій; якже він зачав критикувати нашу „Свободу", повстав між присутними такий крик, що аж вікна звеніли. Нарід почав тупати сильно ногами і вигукувати з усеї сили: „Проч з кацапами! Ганьба зрадникам! На Камчатку запроданцїв!" Піп взяв ся до оборони Онїхра і сказав, що Гецев не приїхав тут за рублями. На тї слова цїла галя задуднїла від народного гниву. „Неправда! — кричали люди — Гецев збирає рублї! Він зрадник! На погибель йому і його цареви! На Сибір з ним! Під царську нагайку зрадника!"

Прийшов до голосу „великомученик" Онїхро. Нарід трошки утихомирив ся, бо хотів послухати, від чого зачне свою річ „блистательний" Гецев. Такої — вибачте за слово — дурної бесїди я ще в своїм житю не чув. Він мішав слова російські, українські, польські, словацькі і ще якісь, а з того вийшла така неможлива саламаха, що аж гидко було слухати. Слухачі стали собі з „ученого професора" кепкувати і говорити йому в живі очи, що він дурак і що „не поймає" нїчого!

Коли „вчений" Онїхро почав собі строїти насьміхи з Українцїв, на салї повстало сильне обуренє, що змусило „оратора" до ганебного відвороту. Дурний Гедзьо зник мов камфора зі сцени і сховав ся за кулїси.

Зачав співати кацапський хор, але Українцї заглушили його своїм криком і стуканєм. Зі сцени злетів на салю цареславний піп і почав вимахувати сильно руками; хотів побити всїх Українцїв. Та Українцї не зляка́ли ся царського посіпаки, але зловили його за горло і тріснули ним мов жабою до стїни. Кацапи припровадили на салю трох полісменів, але вони не знали по чийй стороні стати, бо кацапи оскаржували Українцїв, а Українцї кацапів. Полісмени нїчого з того не розуміли і лишили ся спокійно на салї та пильнували, щоби не було бійки.

Українцї оставили дурних кацапів і вийшли громадно з галї. При дверях стояв один кацап і випихав наших людий надвір. Люди приперли його до стїни і почали гатити кулаками, куди попало. Якби не змилосердив ся був над ним один з полісменів, то були би його може і на смерть замістуншили...

Надворі поставали всї Українцї в один гурт, набрали до рук гнилих яєць і так чекали на вихід кацапського накорінку. Як тільки який кацаписко виглянув з галї, то мусів сейчас вертати, бо Українцї метали в него смердячими яйцями. Один кнутопоклонник передер ся через товпу силою, щоби попросити стоячих на улиці полїсменів о „защиту". Полїсмени мало не потріскали зі сьміху, побачивши перед собою страшне опудало, обмазане з гори до долу воніючою яєшницею.

Кацапи не хотїли чи не могли сидїти в галї цїлу ніч, тож стали нарештї виходити на улицю. Аж тепер розпочала ся правдива „комедія"! Серед сьміху та ріжних принагідних окликів посипав ся на кацапню цїлий град яєць і приневолив царських слуг до соромної утечі. На щастє кацапів нашим людям забракло „муніції", бо великі склепи були всї позамикані, а з малих позабирано всї яйця ще заздалегідь. Та від чогож наші жінки?... Вони скочили до своїх домів і поприносили з собою всї тї покладки, що то на них квочки сидїли, але нїчого не висидїли... Почало ся нове яйцебитє Гедзьла і його спільників, що тревало доти, доки господин Онїхро не зайшли до того дому, в котрім мали заночувати по своїх великанських трудах в користь кровавого Миколи.

Ось такий був більше-меньше перебіг цареславного віча в нашій місцевости. Написав я те все для цікавости, а може і на науку шановних читачів „Свободи". Нехай люди знають, як гостили тутешні Українцї славного кацапського Гедзьла і його безголово глупу банду.

Онуфрій Галєвич,
член Бр. сьв. Володимира, 91. від. Р. Н. Союза.

В справі угорських Русинів.

Від часу до часу дістаємо запити від наших читачів, чому „Свобода" так мало інтересує ся угорськими Русинами.

Хочемо тут коротко на се відповісти.

Се дїєть ся з тої причини, що члени нашого Р. Н. Союза, отже і читачі „Свободи" походять з Галичини. Отже їх більше інтересують справи галицьких Русинів ніж угорських. Одначе мимо того треба признати, що і „Свобода" і її читачі не забувають на угорських Русинів. Бо вони знають, що се рідні їх братя, що належать до одного і того-самого народа та, що вони такоже близькі їх серцю як братя з Буковини або російської України.

Але мимо того кождий признає, що се ще мало. Кождий признає, що між галицькими й угорськими Русинами замалі взаємини, замало спільного пожитя, а навіть є потрохи і відчуженє.

В старім краю Русинів галицьких від угорських ділять гори Карпати, але не так ті гори станули переділом між двома галузями одного руського дуба як те, **що угорські і галицькі Русини мало себе знають.** Дуже мало зі собою сходять ся, мало стикають ся, а через те відчужують ся і жиють собі окремо, окремим житєм.

Причинив ся до того у г о р с ь к и й у р я д, котрий від ряду лїт старав ся 600 тисяч наших угорських братів відчужити від свого народа, а натомісць всіми силами намагав ся їх змадяризувати. Осягнути сю цїль хотів при помочи школи, церкви й уряду і свої пляни поволи переводив у житє. Наручно було угорському урядови те, що серед угорських Русинів була і є велика темнота та, що через те не було і нема **народної сьвідомости.** Тож не знаходив уряд на угорській Руси **нїякого опору против мадярщення.**

Угорська Русь дрімала і дрімає. Було лише кілька проб ш и р е н я м о с к в о ф і л ь с т в а. Се удавало ся дуже слабо, але всетаки від часу до часу деяка москвофільська агітація приймала ся, бо звичайно агітація нечесна, нечиста, погана, агітація за зрадою народною прийметь ся серед несьвідомого непросьвіченого народа або верстви.

Донедавна таку мовчаливість угорських Русинів можна ще було оправдати бодай вчасти, сим страхом перед Мадярами і їх урядом.

Але в останнім часї, як звісно, **угорський уряд вже прихильнїйше відносить ся до Русинів** і вони повинні се використати та кинути ся до щирої працї для свого матеріяльного і морального піднесеня та для народного осьвідомленя.

Хто знає, яка доля чекає цїлий наш нарід і зокрема угорських Русинів по війнї. **Але в кождім разї угорські Русини, котрі є тут в Америцї, повинні вже тепер подумати над тим, аби пробудити народну сьвідомість на угорській Руси.**

* * *

На американській Руси панують такі погляди, що угорські Русини не інтересують ся своїми **народними** справами. Люди звичайно говорять, **що угорських Русинів не інтересує анї справа долї цїлого свого народа, анї його будучности, анї його історії анї рідної мови.** Повідають, що тому то не виходять жадні книжки для угорських Русинів, а угро-руські ґазети, які виходять тут і в старім краю, пишуть н е н а р о д н о ю ж и в о ю м о в о ю, я к о ю г о в о р и т ь н а р і д і я к у в і н р о з у м і є, але **якоюсь сфабрикованою мертвеччиною, якою нїхто нїгде не говорить і якої нарід не розуміє.**

Коли би все те була правда, то се був би дуже невідрадний стан.

Ще прикрійше було би, коли би против сього застою, против сього занепаду нїхто не виступив. Н а т е й л и х о, щ о б з т и м л и х о м б и т и с ь.

Застій серед наших братів на угорській Руси можна ще було — як ми вже висше сказали — оправдати переслїдуванєм уряду.

Але чому угорські Русини в Америцї, котрих є тут поважна сила, анї не помогли своїм рідним братям на Угорщині пробудити ся зі сну анї самі для себе не працювали?

Винні сьому безперечно тутешні провідники угорських Русинів, котрі і в американській републицї боялись ся мадярського уряду. Одначе тепер, коли в останнім часї **угорський уряд прихильнїйше вже відносить ся до Русинів, повинні вони використати се та зачати працювати для своїх братів.**

Н а й л е к ш а д о р о г а д о т о г о є п р и п о м о ч и к н и ж о к і ґ а з е т.

Тож тутешні угорські Русини повинні вже тепер подумати особливо **над книжками задля пробудженя народної сьвідомости на угорській Руси.** А крім того кождий письменний, національно сьвідомий угорський Русин, котрих, сподїваємо ся, також уже є бодай мала горстка, для проломаня довгої мовчанки повинен взяти за перо і написати до ґазет кілька слів у справі пробудженя **народної сьвідомости** серед загалу угорських Русинів. Ми зі своєї сторони заявляємо, що привитаємо такі голоси як найщирійше і дуже радо помістимо їх у „Свободї". Тож звертаємо ся з просьбою **до тих Русинів-Українцїв з Угорщини, котрі читають „Свободу",** щоби частійше писали до нас листи і, щоби в тих листах порушували н а р о д н і с п р а в и у г о р с ь к и х Р у с и н і в. З кождого доброго почину може вирости добре дїло.

ПРОГРАМА
XIII. Головної Конвенції Р. Н. С.,

котра має відбути ся

В БОФАЛО, Н. Й.,

почавши від дня 7-го вересня 1914 р.,

в „Elmwood Music Hall",

Elmwood & Virginia Streets.

В понедїлок 7-го вересня 1914 р., о годині 8-ій рано відправить ся торжественна Служба Божа, а відтак панахида за померших членів Р. Н. Союза в руській гр.-кат. церкві св. Івана Хрестителя, при 158 Germain Street.

На богослуженє обовязані явити ся всї Головні Урядники Р. Н. Союза і всї Вп. Делегати і Делегатки.

Точно о годинї 1-шій пополудни всї Головні Урядники і всї Вп. Делегати і Делегатки мають явити ся у висше згаданій конвенційній галї, де розпічнуть ся конвенційні наради після слїдуючого порядку:

1. Отворенє Конвенції Головним Предсїдателем Р. Н. Союза.
2. Головний Предсїдатель Р. Н. Союза покличе зпоміж делеґатів трох членів до Верифікаційного Комітету для провіреня повновластий, згідно з приписами статута Р. Н. Союза, § 19.
3. Справозданє Верифікаційного Комітету.
4. Головний Предсїдатель покличе з поміж делеґатів Предсїдателя і двох заступників для веденя Конвенції.
5. Покликаний Предсїдатель Конвенції покличе зпоміж делеґатів двох Секретарів для точного веденя протоколу конвенційних нарад.
6. Вибір отсих Комісій:

   а) Комісії Просьб і Скарг з трох членів;

   б) Комісії Виборчої з 5-ох членів до переведеня виборів Головного Уряду Р. Н. Союза;

   в) Комісії Пресової з 3-ох членів для інформованя місцевих часописий про справи організації і про її цїли;

   г) Комісії Шконтруючої для провіреня маєтку Р. Н. Союза.
7. Справозданя Головних Урядників Р. Н. Союза:

   а) Справозданє Головного Предсїдателя Р. Н. Союза;

   б) „ Головного Містопредсїдателя Р. Н. Союза;

   в) „ Головної Містопредсїдательки Р. Н. Союза;

   г) „ Головного Рекордового Секретаря Р. Н. Союза;

   ґ) „ Головного Фінансового Секретаря Р. Н. Союза;

   д) „ Головного Касієра Р. Н. Союза;

   е) „ Завідателя „Свободи";

   є) „ Редактора „Свободи";

   ж) „ Головної Контрольної Комісії.
8. Дискусії над повисше згаданими справозданями.
9. Справозданє Шконтруючої Комісії.
10. Вибір Головного Уряду Р. Н. Союза.
11. Зазначенє висоти бондів і платнї Головних Урядників Р. Н. Союза.
12. Справозданє Статутової Комісії і реформа організації.
13. Справозданє Просьвітної Комісії і дискусія.
14. Вибір Просьвітної Комісії.
15. Справозданє Комісії Просьб і Скарг.
16. Внесеня і ухвали для добра організації і дискусії над її органом.
17. Назначенє місця на слїдуючу конвенцію Р. Н. Союза.
18. Виплата подорожних коштів і дієт Делеґатам.
19. Замкненє Конвенції.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америцї.

Дано в Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 17-го липня 1914 р.

Д. КАПІТУЛА, Головний Предсїдатель Р. Н. Союза
М. УГОРЧАК, Головний Рекордовий Секретар Р. Н. Союза
С. ЯДЛОВСЬКИЙ, Головн. Фінанс. Секретар Р. Н. Союза
А. ШАРШОНЬ, Головний Касієр Р. Н. Союза.

Публична трибуна.

Дух теперішної европейської війни.

(Надіслана стаття).

Днесь, коли війна сьвітова шалїє в Европі, кождий чоловік стане по сторонї одного або другого народу чи віри, кого де і як серце тягне.

Питаня днесь: чи віри ся бють між собою в сїй війнї, чи народи, чи торговельні і промислові інтереси за сьвітовим панованєм.

Англїйцї мають свою віру, се англїканська шизма, котра не є тасама, що московська шизма в Росії.

Москалї мають свою віру, се московська шизма (православє), котра не є одна з англїйським православєм.

Англїканська церква не є злучена з російською (московською) церквою.

Англїканська церква собі цїлком окрімна і має за голову англїйського короля, яко церковного достойника.

Московська церква в Росії собі цїлком окрімна і має за голову московського царя Росії, котрий яко не висьвячений лаїк управляє російським православєм.

Англїканська церква що инше голосить, а московська церква знову цїлком що инше.

Серби, котрі теж шизматики не є злучені церковними интересами з московською церквою. Сербської церкви головою є теж лаїк: король сербський. Серби через своє православє служать тільки рожном в руках Росії, котра як догореного копача шмарить від себе тодї, коли і свої руки буде чути в огни.

Що російська й англїканська церква — мимо їх ріжниць у вірі — видять ся, що є вдно, тому причина се, що англїйський король і московський цар собі близькі свояки. Вони так подобають один на другого, як би дїйсно братя собі були. Днеська не мож певно знати, чи англїйська королївська фамілія царствує в Англії.

Французи загально латинські католики, між котрими запанувало невіре, безконфесийність. Само французьке правительство страшну боротьбу вело против католицької церкви. Про брутальність сеї боротьби сьвятійший вселенський Архієрей Папа Римський протекторат над католицькими місиями віддав німецьким католикам і за прихильність німецького цїсаря до Римського Церковного Престола поручив його самому німецькому цїсареви.

Се дїло довіря загально гнало католиків на сторону Нїмцїв. Моральна сила католиків піднесла морально на цїлім сьвітї німецький католицизм і через католицизм цїлу німецьку державу.

Бельгійцї, які стоять по сторонї Французів, є латинські католики.

Дивна річ, що **Англїйцї** (англїканська шизма), **Москалї** (російське православє) та **Французи і Бельгійцї** (католицтво) у однім таборі находять ся в сїй війнї.

Цікава річ знати, чи в сїй війнї російське й англїйське православє іде на поміч французькому католицтву, або французьке католицтво іде ратувати російську і англїканську шизму?

Цікава і та річ, чому англїйське королївство та московське царство яко монархії стоваришили ся з французькою републикою, котра свого короля обезголовила і цїлу свою королївську фамілію вирізала та стерла у себе противну републицї монархію. Якої льоґіки глядати в злученю Англїйцїв, Москалів і Французів зі сторони хоть віри, хоть мови, хоть торговельних, хоть промислових інтересів.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN NEWSPAPER
Published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday, at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year.
Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

Оплачувати ґазету треба завсїди з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або агента на експресовім офісї, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній сторонї картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, коли з гори не було назначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободї", Редакція не відповідає.

Папа Римський Пій X. умер по короткій недузї. Його смерть мала приспішити журба про европейську війну. — Столицю Бельґії перенесено з Брукселї до Антверпії; Брукселя находить ся тепер в руках Нїмцїв. — Нїмецьке місто Мільгавзен (в Льотаринґії) заняли Французи аж три рази і три рази мусїли з него втїкати. Воно тепер є в посїданю Нїмцїв. — Японїя доручила цїсареви Вільгельмови через ґрафа Окуму ультимат з домаганєм, аби Нїмеччина не вела нїякої воєнної акції на далекім сходї. Сей ультимат відкинено і Японїя розпочала боротьбу проти нїмецької кольонії в Хінах. — Анґлія вислала на терен війни в Бельґії тисячі свого війська і богато воєнних гармат, якими задумує здержати похід Нїмцїв на Францію.

Противна сим державам партія виглядає так:

Австро-Угорщина зі своїм цїсарем представляє зольпна католицтво латиньского і грецького обряду, з винятком невеликих чисел реформатів і малесенького числа шизматиків.

З Австро-Угорщиною сключена **Нїмеччина**, котра представляє вчасти католицтво, а вчасти лютеранство.

Можна не без інтересу спитати ся, котра віра з теперішної війни: чи католицтво (римо- і греко-), чи шизма буде користати?

Італія — виключно католицька; днеська ще невтральна, на боцї придивлюєть ся ще. Не клонить ся нї на одну нї на другу сторону, але необавком мусить рішити ся: або при католицтві стояти або на католицтво плюнути.

О. Е. П.
Русин з Угорської Руси.

Замітка від Редакції. Ся стаття не походить від Редакції, а прислана нам до поміщеня одним угро-руським сьвященником, щирим прихильником нашого народа. Містимо її без змін яко свобідний голос в публичній дискусії на біжучі теми. Тимсамим стверджуємо, що погляди, оскільки вони висловлені в сїй надісланій статї, не є поглядами нашої Редакції, але індивідуальними поглядами автора.

В сїй рубрицї т. з. Публична трибуна все радо помістимо надіслані статї на біжучі теми, чи політичного, чи просвітного чи економічного характеру, як тільки будуть вони цїкаві для загалу.

Такі голоси споміж читачів преси нераз причиняють ся до ширшої дискусії, а навіть дають почин до доброго дїла. Тому в чужій пресї все є місце на такі голоси і читачі радо пишуть до такої рубрики і читають такі надіслані статї або навіть дрібні замітки. Отже не зашкодила би така новість і в нас.

КАЛЕНДАР.

СЕРПЕНЬ.

н.ст.	Днї	РУСЬКІ СЬВЯТА	с.ст.
27	Ч	Михея пророка	14
28	П	Успеніє Пр. Богородицї	15
29	С	Пер. нерук. обр. Госп., Діомида	16
30	Н	12. по Сош. Мирона муч.	17
31	П	Фльора і Лавра муч.	18
1	В	Серпень. Андрея Стратилата	19
2	С	Самуїла пророка	20

ДО ВП. ДЕЛЕҐАТІВ Р. Н. СОЮЗА.

Отсим звертаємо увагу Вп. Делеґатів на інформації уряду Р. Н. Союза (на 7. сторонї часописи) щодо поїздки Вп. Делеґатів на Гол. Конвенцію в Бофало, Н. Й.

НОВИНКИ.

ДО ВІДОМА ТИМ, ЩО ШУКАЮТЬ ЗА РОБОТОЮ.

Довідую ся зі „Свободи", що богато нашого українського народу терпить нужду по містах з браку роботи і з причини великої дорожнї. Коли хто з наших людий не годен знайти для себе роботи в місті, нехай приїзджає до Норт Дакоти, а дістане зараз роботу на фармах. Хто молодий і здоровий і хто вміє кіньми робити або хоч коло коний ходити, той дістане роботу сталу. В нас тепер кінчать ся жнива і зачинаєть ся молоченє збіжа, що потреває поверх 3 місяції. Доброму робітникови платять тут 30 до 35 долярів місячно, а крім того ціле удержанє (станцію і харч). Хто схоче лишати ся через зиму і чекати аж до весняних робіт, той дістане даром станцію і харч (вікт), а за те принесе деколи до хати води, занесе коням їсти і т. и. Хто є хоч трохи письменний, той може вчити фармерські дїти читати. Наші українські фармери, а також фармери инших народностий потребують зараз що найменьше 10 робітників, а коли буде більше, то і для них тут робота знайдеть ся.

Здоровлю всїх братів Українцїв і остаю з високим поважанем — Стефан Палагнюк, P. O. Box 467, Belfield, N. D.

Від Редакції: Хто з шан. читачів „Свободи" бажає в тїй справі близших інформацій, нехай віднесеть ся листовно до автора сеї дописи на подану висше адресу.

—o—

НОВИЙ ГОЛОВА НА ЕЛІС АЙЛЕНД.

Іміґраційні власти на відомім кождому переcїчному іміґрантови „острові сліз" допускали ся останними часами при переслухуваню бідних безборонних іміґрантів таких разячих глупостий, що аж самі Американцї мусїли за се соромити ся, а густо-часто і гнївати ся. Довідав ся про сї промахи „ревних" іміґраційних екзамінаторів і президент Вілсон та постановив сїй аномалії (неправильности) зарадити. Він відкликав дотеперішного іміґраційного комісаря на Еліс Айленд і настановив на його місце иншого, в особі Ф. Ц. Гова. Мр. Гов був визначним політиком в Огайо, знаменитим адміністратором в Народнім Інститутї в Ню Йорку, студіював з рамени Федеральної Комісії управу (заряд) міст, а крім того був членом професорського кружка університетів і уходить за знавця горожанських справ. Виходить отже, що новий голова у „касельґардї" має богато даних на своє теперішне становище і що президент Вілсон зробив добрий вибір. Треба надїяти ся, що тепер настануть на острові Еліс трохи лїпші обставини для европейських переселенцїв, бо вони впрецїнь люди так як і родовиті Американцї, а нераз навіть лїпші, тож годї обходити ся з ними наче з якими півголовками. Дуже слушно замічає джерзисїтський дневник „Джерзи Джорнал" з приводу іменованя професора Гова головою на Еліс Айленд: „Нема другого такого урядового становища — каже ся американська часопись, — яке вимагало би стільки щирого серця і стільки здорового розуму, що становище начальника на Еліс Айленд".

—o—

СТРАЙК ФАБРИЧНИХ МАШИНІСТІВ В ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

В фабрицї автомобілїв і дроту в Трентон, Н. Дж., якої властителями є сини Джана А. Ребліньґа, вибух сими днями страйк машиністів. Страйкарі домагають ся висшої платнї і скороченя годин працї. Фабриканти не хотять сповнити нї одного нї другого домаганя і з недостачі скобів припинили більшу частину своїх робіт. Страйкарі стали непокоїти инших робітників сеї фабрики і викликали частинні заворушеня. Властителї фабрики удали ся тодї до ґовернора, що перебуває тепер на вакаціях в надморськім місті Сі Ґірт, і просили о поміч, бо страйкарі нищать їм фабричні будинки. Ґовернор відбув у тїй справі нараду з кількома висшими стейтовими урядниками і переконав ся, що страйкарі допускають ся справдї недозволених законом вчинків. Він оголосив тепер публично, що коли страйкарі не заспокоять ся, вишле до Трентон мілїцію, щоби завела потрібний спокій і лад.

—o—

НАПАД НІМЕЦЬКИХ ДОБРОВОЛЬЦІВ НА КАНАДУ.

Із Ст. Пол, Мінн., пишуть до одної анґлійської ґазети, що там одна нїмецька часопись обговорює плян, після котрого нїмецькі резервісти, що находять ся в Ст. Пол, могли би напасти на Канаду. Редактор сеї часописи Карло Маєр мав спитати ся ради міста в Ст. Пол, чи противило би ся се невтральности Злучених Держав, коли би з'орґанізованих 5.000 Нїмцїв напало на Канаду. Рада міста мала відїслати його до уряду стейтового окружного прокуратора.

Скільки є в тім правди, не знати. Можливо, що серед Нїмцїв виринув у Ст. Пол такий плян, але треба сумнївати ся, чи вони переводили би його в дїло.

—o—

КОШТИ КАНАДІЙСЬКОГО ВІЙСКА ДЛЯ АНГЛІЇ.

Канада має вскорі вислати до Анґлії 22.250 жовнїрів. Се число жовнїрів буде коштувати Канаду 22 мілїони долярів. На кождого жовнїра призначено тисячу долярів на рік. Денна платня жовнїрам і офіцирам буде виносити денно 30 тисяч долярів, значить, що пересїчно випадає на одного жовнїра 1 доляр 30 центів, але з уваги, що офіцири мають більшу платню, на звичайних жовнїрів випаде меньше-більше $1.00.

—o—

ВІЙСКО З ЖЕНЩИН.

З Лондону, столицї Анґлії, доносять, що там збирають ся женські полки і вирушать на війну. Їх ґенералами мали би бути королева Омелїя, портуґальська княжна Мальборо і панї Панкгурст, звісна королева суфражисток (старих паннів, котрі мінїстрам голови розбивають, аби здобути рівноуправненє женщин). Вони хотять власне спинити напад нїмецьких війск на Анґлію. Орґанізаторка жіночої армії думає зібрати 150.000 женщин протягом трох місяцїв.

Се війско мало би носити війскові мундури, крім спідницї, яка тодї булаб богато коротша ніж тепер.

—o—

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТЕР ПРО РОСІЮ Й АМЕРИКУ.

Бездротна телєґрама Марконїя з Берлїна (столицї Нїмеччини) до Лондону (стол. Анґлії) подає розмову з нїмецьким канцлєром Бетманом Гольвеґом. Бетман-Гольвеґ вважає війну за боротьбу на смерть і на житє між Нїмеччиною і Росією з причини убитя архикнязя Франца Фердинанда і його жінки та заявляє, що Анґлія використовує довго ожидану нагоду розпочати війну, щоби знищити торговельно богату Нїмеччину.

„З тяжким серцем, — каже канцлєр — бачимо ми, як Анґлія станула в рядї з нашими противниками, не зважаючи на тїсні звязи часу, крови і культури між Анґлією і Нїмеччиною. Анґлія станула по сторонї Росії, якої ненаситність та варварська безличність викликала сю війну, аби понизити і здавити ґерманську расу.

„Ми сподїваємо ся, — казав він дальше — що почутє справедливости американського народу поможе йому порозуміти наше положенє. Ми не боїмо ся їх осуду, котрий не буде такий як односторонний анґлїйський осуд. Симпатія американського народу буде по сторонї нїмецької культури і цивілїзації, яка бореть ся проти півазійського і легко зачепленого культурою варварства".

—o—

КОНЕЦЬ МЕКСИКАНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

Війска повстанцїв заняли нарештї столицю Мексика. Останки армії федералїстів розоружено і відіслано домів. Уряд президента републики обняв провізорично відомий вожд революційної армії Каранца, який вже навіть покликав до житя свій власний правительственний кабінет і почав разом з ним заводити бажаний давно мир і новий лад у винищеній революцією країні. За президентури утїкшого до Европи Гуерти видав був мексиканський конґрес нові 6-процентові бонди на суму 60 мілїонів долярів. З тих бондів розкуплено доси лише одну шесту частину. Каранца скасував тепер усї тї бонди і 10 мілїонів долярів, які зложили понайбільше богаті приклонники Гуерти, нинї вже пропащі. Гуерта розтринькав ті гроші на оборону своєї колишної позиції, а може і собі з тої суми дещо „позичив", відтак чмихнув за море і лишив своїх вірителїв з кусником паперу в руках.

Провізоричний президент Каранца розпочав своє урядуванє тим, що повиганяв зі свого краю мало не всїх монахів, які були доси учителями мексиканського населеня. Він є увірений, що власне тї монахи привели мексиканську републику над берег пропасти і тому велить їм забирати всї свої манатки та вандрувати в широкий сьвіт...

Деякі люди запевняють, що в Мексику настане тепер спокій. Та чи воно так справдї буде, покаже щойно недалека будучність. Каранца, дірвавши ся до керми, забув за найбільшого свого приклонника ґенерала Вілля і не надїлив його нїякою властию. Амбітний Вілля чуєть ся покривдженим і збирає біля себе нові горди невдоволених вічно революціонерів. Навіть самий Каранца не дуже довіряє своїм „підданим". Се люди прості, неграмотні, а з такими далеко не зайдеш. Онодї відбули ся в місті Сальтільо великі народні збори, на котрих промовляв новоіменований президент, домагаючи ся між иншим відкликаня американського війська з Вера Круз. По тих зборах відбув ся величезний похід улицями міста, а товпа кричала що хвиля: „Смерть Американцям!" З того видно, що мирне пожитє двох сусїдуючих з собою републик лишає ще богато до бажаня...

Бувший президент Гуерта злупив з бідного народа великі гроші і втік з ними до Анґлії. Хоч він заєдно чванив ся, що „до воєнних алярмів звик", то по вибуху европейської війни налякав ся таки „воєнних алярмів" і перебрав ся сейчас з Анґлії до Іспанії. Там він знайде двох своїх товаришів по фаху, бувших президентів Мексика, Діяза і Карбахаля. Всї три мексиканські „патріоти" заложать собі мабуть в гостинній Іспанії картярський клюб і доживати-муть спокійно свого призначеного Богом віку.

—o—

В БІЛГОРОДІ ЖИВУТЬ У ПИВНИЦЯХ.

Анґлійське бюро Райтера в Лондонї дістало опис відносин в Білгородї (столицї Сербії) підчас бомбардованя сего міста Австріяками. Улицї міста мовчазні і опущені, а мешканцї проводять днї і ночи в пивницях. Три тисячі шрапнелїв вистрілили Австріяки на місто протягом одного тижня.

Конвенційні проекти.

94.

1. На головних урядників Р. Н. Союза не вибирати духовників, бо вони є ворогами нашої орґанізації.

2. Назву орґанізації змінити на „Русько-український Народний Союз".

3. Газету „Свободу" побільшити або — що буде навіть лучше — видавати її два рази на тиждень.

4. „Просьвітну Комісію" розширити на більшу скалю і поручити їй поробити відповідні заходи до заложеня висшої української школи в Америцї.

5. Член Р. Молодечого Союза, що належить до орґанізації від 1-го року до 16 лїт житя, а через цїлий той час поводить ся морально і чесно, має право до запомоги в квотї 300 долярів і вже від того часу може зістати членом в старім Союзї.

6. Пропоную, щоби Р. Молодечий Союз мав свої окремі книжки до урядованя і книжочки вкладкові так, як в старім Союзї. Щоби з місячних вкладок лишати якусь квоту (яку собі ухвалять) в місцевій касї, а се на випадок, колиб дитина померла, то щоби можна її з тих гроший спразити похорон, бо були такі случаї, що дитина померла, а родичі були бідні і не мали її за що похоронити. А коли будуть мати в своїм відділї троха гроший, то в бідї будуть мали [illegible] ратувати ся.

7. Чи відділ має мале число членів чи [illegible] — йому прислугує право вислати делеґата на конвенцію на кошт Р. Н. Союза, бо часом і в малім відділї є дуже важні справи, з котрими ждуть аж до конвенції, а щоби кому повновласть віддати, то нїхто так за другого не пойде, як він сам за себе.

8. Пропоную, щоби дотеперішні головні урядники Р. Н. Союза позістали надальше, бо вони же щиро працюють для нашого добра. Вони мали великі клопоти в тім роцї з причини різних ворожих нападів, але не дали нїкому нашої орґанізації скривдити, а ще навіть придбали [illegible] Союзови велике число членів.

10. Конвенції Р. Н. Союза повинні відбувати ся що 3 роки.

Олекса Шавала, делеґат 243. відділу.

95.

1. Добре булоб, аби „Свобода" виходила [illegible] два рази в тижни та щоби мала такийсамий [illegible] як дотепер. „Свобода" має стояти на сторонї Р. Н. Союза, а вразї потреби виступати проти ворогів нашої орґанізації.

2. Плаченє розмету (як можливо) най [illegible] не і надалї. бо члени Р. Н. Союза не повинні се зважати, що декотрі є молодшого віку, а платять таксамо як і ті старші. Я думаю, що коли ми є членами одної орґанізації, то наша [illegible]ність: всї за одного, а один за всїх.

3. Уряд отця духовного є злишний, бо [illegible] то не має з того жадного хісна. А хотяй би той покровитель, то нїхто не є певний, який час працював би для Р. Н. Союза, бо епископ [illegible] якоїнебудь причини одним словом скасує сей ряд і зробить так, як з о. Хомяком.

4. Вибрати головного орґанізатора, котрого обовязком булоб їздити по місцевосцях і орґанізувати нові відділи.

5. Члени, котрі через 25 лїт без перерви [illegible]жать до орґанізації, повинні отримати половину запомоги ще за житя. Се булаб велика [illegible]та для членів.

6. Конвенції повинні відбувати ся не скорше як що 3 або 4 роки. Коли потреба вимагає, скликати надзвичайну конвенцію, але тільки згодою приписаного числа відділів Р. Н. Союза.

7. Пропоную, щоби Р. Н. Союз заснував [illegible] банк та щоби відділи і поодинокі члени складали свої гроші до свого банку. Дальше, щоби банк позичав гроші для своїх членів, як котрий купує фарму або дім, бо на щож ми маємо [illegible] помагати чужі народи, коли можемо без них жити.

Павло Норнова, делеґат 99. відділу.

96.

1. Назву орґанізації змінити на „Український Народний Союз", бо доки сеї назви не буде, доти чужинцї, а особливо Анґлійцї, уважати-муть членів нашої орґанізації за Москалїв.

2. „Свобода" щоби виходила 3 рази на тиждень по 16 сторін друку і щоби не мішала ся в нїякі справи релїґійні.

3. Розмет най зістане надалї, бо нова система дасть богато працї головним урядникам.

4. Дотеперішні головні урядники мають позістати надалї, бо вони дбають про добро і зріст нашої орґанізації.

5. Конвенції повинні відбувати ся що 4 роки, бо часті конвенції пожирають богато гроша, а [illegible] гроші лїпше би було обернути на заснованє висшої української школи, щоб наші дїти мали змогу навчити ся бодай своєї рідної мови.

6. Уряд духовного управителя лишити надалї, бо без него нема порядку в „Свободї".

7. Член, котрий належить до Р. Н. Союза через 25 лїт, повинен одержати хоч половину свого посмертного за житя.

8. Поляк може бути урядником відділу, як дбає добре о розвій сего відділу і цїлого Р. Н. Союза. Як якийсь чоловік є ворогом нашої орґанізації, то його не приймати без огляду на те, чи він по народности Русин чи Поляк.

Нехай росте Український Народний Союз так, як росте здорове зерно на добрій земли!

Стефан Москаль, делеґат; Николай Волошин, [illegible] 377. відділу.

97.

1. „Свобода" повинна виходити в кождий день, окрім недїль і сьвят, хочби лише на 6 сторін. В нашій місцевости є богато таких членів, котрі пренумерують польські або попівські ґазети і тими ґазетами самі себе баламутять. Якби тї люди мали свою щоденну часопись, то не потребували би сидїти вечерами по шинках або читати ворожі нам ґазети. Чоловік, прийшовши домів з роботи, взяв би вечером до рук свою „Свободу", читав би її в голос, другі би слухали і набрали би більшої охоти вступати в члени Р. Н. Союза. А яка користь була би з того для нашої загальної справи — не потребую чейже говорити.

2. Пропоную, щоби кождий член Р. Н. Союза належав до нашої американської „Просьвіти", бо доперва тодї може бути мова про правдиву братську приязнь і в'єдиненє.

Максим Боднар, член 355. відділу.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ 1914 р.

Член на цїле посмертне платить $1.25, на половину посмертного 73 цнт.

— Успокійтесь, панове, — заговорив грімко судія. — Все те переборщено і для нас сором боятися такого лайдака.

— А правда! Не варта й валяти рук, — заговорила молодіж.

— Панове! Прошу о слово! — сказав пан Янчевський, встав і приняв поважну позу.

— Тихше! тихше! Орація Демостена! — почули ся довкруги оклики і шумний гомін поволи утих.

— „Quousque tandem, Catilina, abutere patientia nostra?" — заговорив торжественно оратор. — Так, я зачну словами безсмертного Ціцера: доки будеш, Катиліно, надуживати нашої терпеливости? Власти знають про нечувано страшного опришка в краю нашім, його злочини ростуть, вкінци на наших очах доповняють ся розбої, грабежі, душегубства, а ми, пани країни, займаємо ся тільки розширюванем казок про збуя, та в добрій волі попиваємо угорське вино і нічого не робимо! Опамятайтесь, панове! Оглянїтесь! А вічно безпечне, а в хвилі страшних подій велике лицарство — коли ти станеш обачним і второпним?

Оратор замовк, поглядуючи сумно на свою авдиторію і хвилинку покивував головою.

На салї всьо замовкло; навіть льокаї із збанками і шклянками застигли на місци.

— Так, небезпека велика й незмірима! — продовжав з новою енерґією пан Янчевський, — і не в тім розбійнику вона міститъ ся... Ні, не в нім! Хто він? Чи се хлоп, чи сибірський каторжник, чи жовнір-біглець, чи благородний злодій-шляхтич, як се влучно сказала вредлива наша пані Розалія, — се всьо одно. Славне лицарство

наше чи то з любови до широкої свободи, чи то утікаючи від кари закону, ставило ся часто в ряди і підносило повстаня... Так, я повторяю, що не самий гайдамака нам страшний, а небезпечно се, що огонь скаче серед загального матеріялу, що іскра літає серед стрільного пороху. Я говорю про хлопів, про худобу... Чи ви не чуєте, як гуде та зволоч? Чиж не бачите, як вона збирає ся по коршмах і спуєть ся по лїсї? Ось перед хвилею говорили панове один до другого, що незвісний гайдамака появив ся і поповняє злочини майже в десятьох місцях рівночасно, та ще на який простір — двіста верств, або триста! А що се значить, панове? Значить се, що то не діявол-чарівник перелїтає з місця на місце, а заводять ся такі діяволи по цїлім краю: нинї їх чимало; завтра буде більше, а позавтра все наше хлопство приступить до діяволів... І того ми діждемо ся певно!

Янчевський замовк і зложив на грудях руки.

На салї була мовчанка. Під напором переляку всї неначе боялись піднятп голову... Но ось почулись серед тяжких зітхань і грімкі оклики:

— Щож робити?

Сього видко й тільки чекав оратор.

— Що робити? — говорив він, піднявши високо голову і заговорив приказуючим тоном: перше — приборкати хлопство, подвійно вести над ним надзір, се — головне! Друге: панове повинні сейчас зібратись і власним коштом устроїти обламу в сусїдних лїсах цїлого нашого повіта, виловити й собаками витровити „летрів", звязати й віддати до тюрми. Се моя гадка!

Янчевський побідоносно сїв серед одушевлених і шумних голосів: „Віват! Най жив наш Демостен!"

Донька хазяїна, незвичайно гарна й симпатична молоденька дївчина, то присїдала до стола, то приносила з наймичкою їду: мамалиґу, бриндзю і ярину, то услугувала гостям. Попович Дерлянський представляв певне противенство до худенької, згорбленої статї свого батька, з рідкою бородою й тонкою косою, що виставала коло карку хвостиком на верх. Сей Хоздодат був високого росту, досить заживний і грубий, неначе його фіґуру витесали з деревища і не обтесали навіть країв; чорне волосе розкинуло ся довкруги голови скобуреними купками. Лице поповича можна було назвати навіть уродливим, колиб не грубість і простоватість його черт... На всякий случай попович уважав себе за не останнього молодця, бо його вусики були дуже старанно підкручені, а зпід бурсацького підрясника виглядала на шиї червона хусточка.

Після двох-трьох чарок горівки апатична бесїда стала по троха оживляти ся.

— Лиха ваша церква, пан-отченьку, — замітив старенький Дерлянський — ось-ось упаде і паркан розвалить ся.

Попович зареготав ся голосно й добавив:

— „Мерзость запустїнія..."

— Ох, ох, ох! — зітхнув хазяїн Стоппевич, — бачу і „сокрушаю ся зїло..." Але щож зробити? Звертав ся я вже до його мосцї-маршалка; закричав, що у нього нема охоти піддержувати схизматицькі храми... Старав ся і в консисторії, та там за мало гроша... а прихожани — що вони зроблять? Біда, неміч, нещасте — послїдне поле відбирають у хлопа...

— Навіть церковний город передїлили на двоє, — додала попадя.

— Що ви говорите? — усьміхнулась Розалія.

— А! Лайдак! — крикнув Янчевський, а молодіж піддержувала його гнївний оклик.

— Певно що лайдак; і той хам казав шляхотній панї гуляти без музики, без достойного кавалїра, на придорожній мураві, но — розвів він руками — щож було робити бідній дївчині? Мусїла гуляти при диких криках розбійників, хоч страх аж дер поза шкіру. Однак танець хорошої панни подїлав на глупого хлопа і він так змяк, що не тільки не взяв у панї Чернецької ні одного червінця, но ще дарував паняцї від себе на памятку двіста червінців.

— Та се неначе Рінальдо-Рінальдіні*) — крикнула оживлена Розалія.

— О, се не може бути хлоп... Се мусить бути якийсь шляхтич, — підхопила і панї сендзіна.

— Певно якийсь лицар! — промовила Доротея.

Панни пішли за примірем дам і оживлений шум наповнив кімнату.

— Позвольте, позвольте, — продовжав дальше оратор, склоняючи голову на лїве плече й витягаючи вперед праву руку. — Дїло не скінчилось так дуже весело. Відпускаючи паню в Каменець, опришок взяв від неї слово чести, що вона в Каменци нікому ні словечка не скаже про ту стрічу! Но, само собою розуміеть ся, по приїздї в Каменець...

— Додержувати слово, дане хлопови! — перебили разом оратора маршалок і Янчевський.

*) Рінальдо-Рінальдіні — опришок-герой італїйського народу так само, як у нас Довбуш.

— 74 —

повила хату і ожидала, ожидала... Чого? Вона не давала собі одвіту.

Вона прецінь знала, що чоловік її, хоч жие, та далеко і відорваний від неї на все. А серце все таки ожидало його, дорогого, обожаного, ожидало в суперек розумови. Вічне горе та вічна самотина мало-по-малу цілковито притупили її душу. Не мала вона з ким і промовити словечка. Навіть діда не було з нею... Старець не видержав остатнього удару і пійшов шукати правди і волі в далекі, незнані краї...

Пані Доротея забула цілковито про неприємну подію з дурним і нечемним хлопом. Її серце заполонив тепер пан Демостен, що мав плечі і стать чимало схожу з Кармелюком, а второпностю й чемностю, яко пан, цілковито перевисшав глупого хлопа.

Недалі політичні мрії про воскресеня батьківщини розбили серця представителїв Польщі, но в кружку дідича скоро вони успокоїлись. Добробут панів збільшав ся. Плодовитий край і тисячі рабів забезпечували їм розкішне житє.

В чималім місточку, Літині, літинський судія, Осип Сливинський, обходив свої імянини. В салі, за розкішно заставленим столом, сиділо досить гостий, тучних старих і стрійних молодиків. Пан маршалок із своєю красунею жінкою, панство Хойнацькі, пан Янчевський, пан Пігловський, сьвященик, молодий і уродливий, пан судія, чоловік середних літ, суворої вдачі, що дуже любязно говорив з панями і його жінка, хорошенька білявка з тонким станом і синїми, невинними очентами, що змінали свій вираз тільки в розговорі із слугою. Було ще й чимало шляхтичів і панянок.

— 75 —

Обід зближав ся до кінця; подавали вже торти... лица гостий були перетомлені, а очи побаранїли... Шумний, оживлений розговір, перериваний окликами і сьміхом, переносив ся з одного кінця стола на другий. Серед присутних був оживлений розговір; міркували про страшного розбійника, що появив ся в околици. Від довшого часу говорило ся вже в Літині про сього розбійника, що був з весною то під Винницею, то під Вороновицями; та історії про нього мали характер анекдотичний і не страхали мешканців; тепер однак гості привезли тревожні вісти: страшний розбійник появив ся із своєю ватагою в самім повіті.

— Справді, шановні панство, — говорив молоденький шляхтич Рудковський, із гладко виголеним лицем, з маленькими бакенбардами коло ух, із піднесеною над чолом чуприною. Убраний він був після найновійшої моди: кінчики ковнїрця досягали половини обличя, довгий сурдут з високим ковніром і незвичайно вузкі панталони та остро кінчасті черевички доповняли його франтовий костюм. — Справді! Се лучилось пані Чернецькій в Гутні, я сам чув з її власних уст, як сей злодій з нею обійшов ся.

— Ну, ну! — роздали ся із всіх боків нетерпеливі оклики; навіть товстий пан Бойко, який визначав ся тим, що після обільної трапези попадав все в солодкий сон, на сей раз прислухував ся розговорови.

— Так ось їхала ся пані із своєю донею, Фелїцією, в Каменець; везла панянку в пансіон... Їдуть лісом вже вечером. Нараз: „стій"!

„Ох, ради Бога!" — крикнула тонесеньким голосочком одна із панянок і тревожно притулилась до своєї матери.

— 78 —

— Пречиста все розрішає від таких присяг! — добавив набожно ксьондз.

— А так... і для охорони других пані повинна була донести про гайдамаку властям, — замітив строго судія.

— Вона й так зробила, — заявив оратор, — і боячи ся знов стрічі з опришком, поїхала другою дорогою. І що гадаєте, панове?..

Рудковський замовк. По салї перебіг нетерпеливий гомін. Оратор вичекав хвилю і заявив поважно й отверто:

— Як тільки пані в'їхала в ліс не більше як на верству, — перед нею, мов з під землї виріс гайдамака...

— Ну, ну! — почулось кругом.

— „Добрийдень, вельможна пані" — поклонив ся їй опришок. — Прошу вас! Так то ви додержали свого слова? — крикнув він і сейчас приказав витягнути паню з повозки і положити на землї; не підстелив навіть не тільки коверця, але й простого полотна; положив по всїм правилам, увільнив від одїня і всипав їй власною рукою кону буків...

При тих словах оратора пан Хойнацький крикнув, схопивши в кулак свій червоний ніс.

— Цікава картина! — замітив злобно Бойко, що мав сусїдські непорозуміня з Чернецькою.

Но їх замітки заглушив гомін гнївних окликів.

— Та він літає всюди, мов біс носить його на своїм хвості, — заговорив Демостен. — Тиждень тому зловив він економа пана Вержбіцького, говорять, що хлопи донесли на бідняга, — ну і надів йому „червоні сапянцї".

— Червоні сапянцї, а се що такого? — пролепетіло кілька панянок.

— 79 —

— А се у драба називає ся: обрізати коло колїн шкіру й закотити її аж до пят.

Крик тревоги вирвав ся з уст присутних дам.

— Та всюди про нього тільки й говорять: там розграбив панський будинок, там вибив до смерти пана, тому відрізав уха, тому здер з ніг шкіру, того знов повісив, — роздали ся кругом оклики.

— А що робить із жидами! — заговорив Бойко. — Ніймав, шельма, недавно Лазаря, шинкаря із Ходака, запхав йому бороду в дубову колоду і кропив доти канчуками, поки жид не урвав бороди і не пустив ся на втїкача.

— Ух, як би він на мене натрафив! — крикнув пан Хойнацький, поскакуючи на місци й потираючи свої костляві руки. — Вже я йому задав би перцю!

— Ого! — замітив насьмішливо маршалок. — Не хвалїть ся так, панонъку! Говорять, що гайдамака сильний, мов бик... і карбованці гне і залїзні кайдани розриває...

— Що? — продовжав Хойнацький, покручуючи своєю головою. — Сильний, мов бик? Та я і бика і сього хлопа...

— Та по чім думаєте, що він хлоп? — перебила пані Розалїя. — Він певно шляхтич...

— Шляхтич, пані, не буде хлопам помагати...

— Ну, і хлоп не буде давати по двіста золотих панянкам...

— А я гадаю, шановна пані, — сказав пан Янчевський, — що тут чимало брехнї. Чи він шляхтич, чи жовнір, чи сорокатий чорт, — най його побють громи, — з грабить він всїх без розбору — і хлопам не помагає — се байки. Хлопи самі брешуть, щоб налякати панів. Ох, ті гадюки!

— 82 —

— Так, так! — загомоніла й молодіж собі. — Облава з гончими, дубинами, сокирами, рушницями!

— О, се буде весела забава! — заговорила пані Розалїя. — На таку забаву пійдемо і ми... Так, так! І представте собі картину: ліс... дебри... я стою з пістолию... курок відведений... нараз він вибігає... Стій! Він просить милосердя... Я приціллюсь... но він такий прегарний...

— І пані відпустилаб навіть таку зьвірюку? — спитав Янчевський

— Відвага й краса мене все полонять, — одвітила лукаво Розалїя.

— Певно, відвага й удалість — се найбільша прикраса шляхтича, — вмішалась в розговір Доротея. — Перед відважним шляхтичем трудно устоятись женщинї! — вона слабо зітхнула й замкнула очи. — Тільки чи сей опришок є шляхтичем... А хлоп — все остане ся хлопом і худобою... Колиб він навіть був красший від Аполлї, то остав би низким і трусом...

При тих словах голос Доротеї зазвучав різко, а гнївне її обличе зразу стратило сентиментальний вираз.

В тій хвили увійшов в кімнату козачок з листом на тацї і попрямував до Доротеї.

— Письмо до вельможної пані! — сказав він з поклоном.

— До мене? від кого? — здивувалась вона.

— Привіз якийсь парень і поїхав — сказав, що відповіди не треба.

Доротея із здивованєм роздерла лист і глянула... Мимовільний крик вирвав ся з її грудий... Пані зблідла мов стїна й повисла на кріслї... Всї налякались...

— 83 —

— Води, води, лікаря! Розпустіть шнурівку! — кричали довкруги і кинулись умлілій на ратунок.

Пани й пані засуєтились біля Доротеї.

— Що там? що там написано? — заговорили разом маршалок, Демостен і Пігловський...

— Нічого не розумію, — сказав переляканий на смерть Хойнацький, піднимаючи кинений жінкою лист. — Тут стоїть всього два слова: з г а д а й н о к і й!

IX.

В місточку Деражнї церковний дімок сьвященика Стопневича стояв на самім березї ставка. На другім боцї вулицї стояла деревляна, темна, похилена церков; замісць дзвінниці стояв на чотирох стовпах дах; паркан, що окружав цвинтар, був у многих місцях розвалений.

Кінчив ся теплий, весняний день. На невеличкім подвірю пан-отця стояла найтичанка; пара буланих коний їла розкидане, пахуче сїно. В тїни каштана, за круглим столом, заставленим мисками, тарілками, кухлями й великим горшком з галушками, сидів господар дому, отець Михайло з жінкою Мелянїєю та з двома гістьми: старим отцем Семеном Дерлянецьким із сусїднього села Калюжної Деражнї і з сином своїм Хозлодатом, що заїхав до сусїда по дорозї в Шаргород.

Отець Михайло був високий, широкоплечий, кріпкий ще досить мущина, з круглою, срібною бородою і добродушним лицем, що сьвітило незвичайною смирностю й любовою; був він одїтий в білий підрясник. Маленька, худенька їмость, в темнім перкалевім одїню, завязана хусточкою, виглядала в порівнаню з пан-отцем старухою.

— 86 —

— Так на щож ти, „блудний сину", пристанеш? „Реку тобі паки і паки": як виженуть із семинарії, не вертай в батьківську хату, бо вижену. Що мені з тобою робити?

— „Возріти на птици небесния, іже не сіють, не жнуть", — зачав був глубокоумно молодий фільософ.

— Ах ти, птах безперий — нагримав на нього отець Семен — і як ректор не змилосердить ся, то пійдеш в дзвонарі.

— Vanitas vani tatum, сиріч: „суєта сует". „І от пастушескаго жезла" призвав Господь своїх слуг до неба.

— До неба? Тобі до неба?

Отець Михайло і його жінка засьміялись; навіть Олеся захіхотала від такої пропозиції.

— Ах, ти дурень Бога Вишнього! — закричав отець Семен. — Лозою семинарською тебе-б спарити...

— Через се усовершуємо ся... в краснорічивости... — зачав Хоздодат — а я можу оженитись.

— Женити ся? — крикнув його батько.

— А чомуж би нї? Я можу...

— Та хто за тебе пійде?

— О-го-го! Прийду, прочитаю апостола на Службі Божій... — попович закашляв, задержав ся і кинув значучий погляд на Олесю; а вона змішалась і відійшла на бік...

— Ну, панна залюбить ся, а її батько постарає ся, щоб мене висьвятили в дяконы.

— Ех, паничу, — замітив отець Михайло, — гіркий тепер сьвященичий хлїб, а дяконський і в горло не полїзе.

— „Не о единном хлїбі чоловік жив будет"...

— 87 —

— Тьфу — не витерпів отець Семен і крикнув до сина: — Мовчи, дурню! — Поза тим став прощатись.

— Куди ви? — зопротестувала попадя. — Може підночуєте, а то проти ночи, храни Господи...

— Ох, так, всечесніший отче, — відозвалась старенька служниця, що прийшла прятати із стола. — В кождім лісі — по банді, а атаман літає на огненних конях і в одну хвилю і тут — і там...

— Та і в нас чував я всїлякі страховища про якогось розбійника-чарівника, — відізвав ся отець Семен.

— „Горе мні сущу!" — затревожив ся поповичь і зачав оглядати ся безнадійно на всї боки.

— Та про сього розбійника йде добра чутка, — відозвалась попадя. — Говорять, що він правдивий лицар, із стародавних... і так вродливий, що й очий не відорвеш... а нападає тільки на панів, економів, писарів і жидів. Від них видирає всьо, що награбили.

— А бідних людий, пані, чи там нашого хлопа добром наділяє — пояснила старуха.

— Так, так, справді, — потвердив хазяїн. — І на церкви дає. Для нас він не страшний... А над нашими гнобителями та гонителями та напасниками збиткуєть ся... Хоч сьвященик не повинен бажати лиха ближньому, но... „і в сих дїніях вижу возмездіє і реку: коєму-ждо по дїлам єго!"

— Ох, грішний і я — зітхнув старець.

Олеся стояла на боцї, оперлись о тин і задумчиво дивила ся в даль... До її уший долітали слова розговору... Її очи розсїяно глядїли перед себе, геть поза водяне плесо струї, що блестїла на закруті розтопленим золотом...

Головний Уряд „Р. Н. Союза".

ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
Дмитро Капітула,
Box 565, McAdoo, Pa.

МІСТО-ПРЕДСІДАТЕЛЬКА:
Марія Білик,
1710 W. 44th St., Chicago, Ill.

МІСТО-ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
Василь Сувак,
Whiting, Ind.

СЕКРЕТАР РЕКОРДОВИЙ:
Михайло Угорчак,
Box 76, Jersey City, N. J.

СЕКРЕТАР ФІНАНСОВИЙ:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

КАСІЄР:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Стефан Миянович,
193 Grand St., Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко,
Box 156, Ramey, Pa.

РАДНІ:
Іван Глова,
521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак,
720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Володимир Касьнів,
56 Sussex Str., Jersey City, N. J.
Петро Мотало,
1436 W. Erie St., Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович,
11 Chmelnicky St., Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак,
257 Churchil St., McKees Rocks, Pa

РЕДАКТОР „СВОБОДИ":
Осип Стеткевич,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЗАВІДАТЕЛЬ „СВОБОДИ":
Андрій Савка,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПРОСЬВІТНА КОМІСІЯ:
Др. В. Сіменович, предсідатель,
4105 N. Avers Ave. Chicago, Ill.
Е. Струтинська, секр.,
714 Bickerdike St., Chicago, Ill
о. В. Балог,
550 John St., Whiting, Ind.
Д. Андрейко,
147 Broad St., New Britain, Conn.
Др. І. Копистянський,
W. Pine St., Shamokin, Pa.
Ю. Павчак,
68 N. 8 St., Brooklyn, N. Y.

До відома Вп. Делеґатам і Делеґаткам

XIII. ГОЛОВНОЇ КОНВЕНЦІЇ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

У відповідь на деякі запити повідомляє ся отсим всіх інтересованих, що на XIII. Головній Конвенції Р. Н. Союза в Бофало, Н. Й., будуть приняті лише ті делеґати, яко правні заступники даних відділів Р. Н. Союза в Америції, котрих повновласти були заслані яко урядові повідомленя до Головного Уряду Р. Н. Союза згідно з приписами статута орґанізації § 19, котрих вибір зістав одобрений і принятий Головним Екзекутивним Комітетом згідно з приписами статута Р. Н. Союза і котрих імена яко правних делеґатів XIII. Головної Конвенції Р. Н. Союза були оголошені в „Свободі", орґані Р. Н. Союза.

Відділ, котрий вислав би на XIII. Головну Конвенцію Р. Н. Союза неправно вибраного і Головним Екзекутивним Комітетом не признаного делеґата, наразить себе і дану особу на непотрібні ношти, бо така особа не буде признана на Конвенції за делеґата.

На випадок, коли би правно вибраний делеґат був перешкоджений і не міг їхати на конвенцію, то його місце може заступити його правно вибраний заступник, котрого імя було зазначене яко заступника делеґата на присланій до Головного Уряду повновласти і котрий яко такий був признаний Головним Екзекутивним Комітетом згідно з приписами статута Р. Н. Союза.

Відділ, котрий не вибирав делеґата з поміж своїх членів, а рішив дати своє заступництво правному делеґатови иншого відділу Р. Н. Союза, то таке заступництво є правним лиш тоді, коли о сім Головний Уряд Р. Н. Союза був повідомлений перед одобренєм і оголошенєм делеґатів Головним Екзекутивним Комітетом у „Свободі".

Обовязком кождого Вп. Головного Урядника і Делеґата є, їдучи на XIII. Головну Конвенцію Р. Н. Союза до Бофало, Н. Й., брати зелізничий тікет і платити відразу в обі сторони: так званий RETURN TICKET — good for 30 days (добрий на 30 днів).

Просить ся інтересованих Вп. Головних Урядників і Делеґатів, жадати такий тікет на найблизшій стації зелізничій Вашої місцевости, без огляду на се, до котрої компанії зелїниця належить.

Приїхавших делеґатів буде очікувати на стації зелізничій в Бофало, Н. Й., комітет, зложений з членів Р. Н. Союза, замешкалих в Бофало. Комітетові будуть мати відповідні відзнаки, по котрих Вп. Делеґати можуть легко комітетових пізнати. Комітетові будуть чекати на кождій зелізничій стації в Бофало. Комітетові запровадять рівнож приїхавших делеґатів до бажаного готелю.

Понизше подаєть ся Вп. Делеґатам близші інформації про готелі в Бофало, Н. Й., і їх адреси. Рівнож подаєть ся і ціни готелів після „американського пляну" (т. зн. помешканє з харчем) і після „европейського пляну" (т. зн. саме помешканє без харчу).

	American plan,	European plan
The Stafford Hotel Co. (Washington Street)	$2.00	$1.00
The Vanderbilt Hotel (Exchange & Washington Sts.)	—	50, 75, $1.00
Hotel Avon (Ellicott & Exchange Sts.)	—	$1.00
Tremont Hotel (Cor. Seneca & Washington Sts.)	—	$1.00
Hotel Cheltenham (Cor. Franklin & Chippewa Sts.)	$2.00	—
The Men's Hotel (Pearl & Genesee Streets)	—	75 c. 50 c.
The Genesee Hotel (Main & Genesee Streets)	—	$1.00
The King Edward Hotel	—	75 c.
Castle Inn Co. (Genesee Street)	$2.50	—
Meyres Hotel (36-40 Huron Street)	$1.50	—
Hotel Touraine (Delaware Ave. & Johnson Street)	—	$1.00

ВСІМ ВП. ДЕЛЕҐАТАМ І УРЯДНИКАМ ЖЕЛАЄМО ЩАСЛИВОЇ ПОДОРОЖИ.

ГОЛ. УРЯД Р. Н. С.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Оголошеня братських мітінґів поміщують ся в часописи безплатно, але тільки один раз. Ті оголошеня мусять бути в руках редакції найпізнїйше на три дни перед виходом кождочасного числа. Оголошеня братських балів, концертів, театральних представлень і т. п. забав приймають ся до друку по 5 центів від кождої друкованої стрічки. Належитість за ті оголошеня треба слати наперед.

ДІКСОНВІЛ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрест., від. 182, подає до відома, що на мітінґу дня 9. серпня секретар В. К. подякував за уряд. На його місце вибрано І. Артимовича. Також повідомляє ся всіх членів, що на слідуючім мітінґу буде рішати ся важні справи. Мітінґ відбуде ся 13. вересня в тій самій галі. Початок о 1-ій год. попол. Просить ся всіх членів явити ся на мітінґу. Адреса секретаря: І. Артимович, D. R. 1. Box 99, Clymer, Pa. — О. Дашинич, предс., Т. Артимович, кас.; І. Артимович, секр.

ОЛД ФОРДЖ, ПА. Бр. сьв. Івана Хрест., від. 327, повідомляє, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий новий уряд: А. Мудрий, предс.; М. Кобзістий, секр.; М. Любінецький, кас.; Т. Казмірик, з. предс.; Т. Трач, з. секр.; Г. Копистяк, з. кас.; М. Ратковський, І. Ляднюк і П. Франта, контр. ком.; Д. Марцінюк, доз. хор.; П. Машлюк, хорунж.; М. Артимович, кап.; Г. Біленький, дверник. На мітінґу переведено також контролю каси і діловодства. — М. Кобзістий, секр.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 92, повідомляє всіх членів, що на минувшім мітінґу дня 19. липня с. р. вибрано слідуючий новий уряд: Т. Шумейко, предс.; К. Обаль, з. предс.; Е. Стахів, секр.; А. Потопляк, з. секр.; П. Головчак, кас.; В. Присяжнюк, з кас.; І. Іванкевич, М. Федорів і П. Пулінський, контр. ком. Адреса секретаря: Евстахій Стахів, Box 26, Тейлор, Па.

СТ. КЛЕР, ПА. Бр. Пр. Богородиці, від. 9, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеть ся дня 20. вересня с. р. точно о 2-ій год. попол. На мітінґу мають явити ся всі урядники і члени: Урядник під карою $1.00, член 50 ц. Рівнож заявляєть ся, що на тім мітінґу буде приймати ся нових членів у віці до 35 літ житя без вступного, від 35 до 45 за половиною вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. — К. Феценко, секр.

СТЕЙПЕЛТОН, Н. Й. Бр. сьв. Михаїла, від. 211, подає до відомости всім своїм членам, що річний мітінґ відбудеть ся в суботу, дня 12. вересня, точно о год. 7. вечер. На сей мітінґ мусять безуслівно всі члени явити ся, бо є важні справи до полагодженя. Уряд має здати своє справозданє. Кождий член має вирівнати свої довги, бо в противнім разі буде суспендований в Братстві. Відтак приступить ся до вибору нового уряду. Неявившиій ся член на мітінґу заплатить $1.00 кари, урядник $2.00. Позамісцевих членів увільняєть ся від кари. Нових членів буде приймати ся без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Братство платить запомогу $5.00 тижнево. — Н. Бусель, предс.; П. Горбин, кас.; В. Гасій, секр.

ЕЛМАЙРА ГАЙТС, Н. Й. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 8, повідомляє, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий новий уряд: І. Тарбай, предс.; Н. Співак, з. предс.; М. Калинич, кас.; В. Співак, з кас.; Г. Конашевич, секр. брат.; С. Казьміреький, з. секр. бр.; А. Харчишин, секр. союз.; Т. Цпінь, з. секр. союз.; П. Гурський, Й. Білах і Д. Юрчак, контр. ком.; А. Береза, нач. пох.; З. Чорняк і Й. Метів, хорунжі; М. Гавелій, дверник; Ю. Брасуляк, з. дверн. Також повідомляєть ся членів Братства, котрі є на плейзах, щоби старали ся свої місячні вкладки доручувати як найточнійше, бо котрі не доручать на перший мітінґ, то будуть суспендовані. Колиж не зголосять ся і на другий мітінґ, то зістануть виключені. — І. Тарбай, предс.; Г. Конашевич, секр.

КРІКСАЙД, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 158, повідомляє всіх своїх членів, що 13. вересня с. р. відбудеть ся надзвичайний мітінґ, на котрім будуть полагоджувати ся дуже важні справи, як справозданє касове, вибір нових урядників і инше. Котрий член не появить ся на тім мітінґу, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — В. Пастерна, предс.; С. Бакіх, секр.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА. Бр. сьв. Михаїла, від. 357, подає до відомости, що дня 20. вересня 1914 р. відбуде ся квартальний мітінґ. Неявившиій ся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 доляра. Довгуючі члени будуть суспендовані, як не вирівнають своїх залеглостий. На тім мітінґу буде приниматн ся нових членів. — Т. Пінтелей, секр.

ПОДЯКИ ЗА ОДЕРЖАНІ НАГОРОДИ.

З вдячности за одержану нагороду складаю отсим сердечну подяку Урядови Р. Н. Союза і желаю йому добра і успіху в дальшій праці в користь нашої славної орґанізації. Я зі своєї сторони буду старатись і надальше працювати в хосен Р. Н. Союза. Дай, Боже, щоби наш Р. Н. Союз зріс до року в подвійне число членів. Дай Вам, Боже, здоровля на многі літа, щоби Ви і надальше так успішно працювали для добра Р. Н. Союза. З високим поважанєм — Теодор Тузінський, секр. 128. від. Р. Н. С. в Лорейн, О.

Засилаю сердечну подяку Р. Н. Союзови і його всім головним урядникам за прекрасний дарунок. Дай, Боже, щоби наш Р. Н. Союз зростав в тисячі нових членів, аби вороги нашої орґанізації виділи, що по стороні Р. Н. Союза стоїть весь сьвідомий загал української суспільности. Здоровлю всіх Головних Урядників Р. Н. Союза і всіх членів нашої дорогої нам орґанізації. З поважанєм — Федор Дедорук, предс. 299. від. в Мекінтайр, Па.

Щиру та сердечну подяку складаю за ювилейну памятку. З поважанєм — Дмитро Куделич, член 278 від. Р. Н. С. в Ашлей, Па.

ПОЗІР РУСИНИ З БОФАЛО І ОКОЛИЦІ!

Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 15. Р. Н. С. в Бофало, Н. Й.

ДАЄ ДНЯ 7-го ВЕРЕСНЯ 1914 р.

В ЧЕСТЬ ВП. ДЕЛЕҐАТІВ XIII. КОНВЕНЦІЇ Р. Н. Союза

ПРЕДСТАВЛЕНЄ

„ПЕЩЕНА ДИТИНА"

образ з житя народа в 4-ох актах.

ОСОБИ:

Іван ... О. Риджик
Олена, І. і II. акт ... П. Зиньчак
Олена, III. і IV. акт ... М. Бренькач
Дмитро ... І. Турило
Галя ... М. Малаєт
Мортко ... М. Слепач
Стефан ... І. Шафран
Данило ... І. Котелець
Петро ... О. Риджик
Гриць ... М. Костецький
Мартин ... Ст. Гаравуз
Касуня ... А. Гузій
Іваньо ... М. Мидзян
Павло ... М. Шафран

Режісер: Іван Попелюк.

Початок о год. 7-ій веч. в гали В. Куцевича 930 Grant Street.

ВСТУП: 50, 35 і 25 ЦЕНТІВ.

Дохід призначений на церков.

ЗА КОМІТЕТ:
35* М. Гаравус, секр.

Братство сьв. Ап. Петра і Павла, від. 55 Р. Н. С. в Карнеґі, Па.,

подає до відомости, що

У ВТОРОК, ДНЯ 8-го ВЕРЕСНЯ

відбуде ся

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в німецькій гали при 2-ій евені.

Кождий член є обовязаний явити ся під карою. Запрашаємо всіх чесних парохіян місцевих як і з околиці.

За чесну забаву і добру музику ручить

34—36 КОМІТЕТ.

Іван Адзима, Андрей Баритський, Стеф. Фецяшко.

ПОЗІР! МІКІСРАКС І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

Не забудьте полинути
Не злим тяким словом.

Заходом місцевого Т-ва співацького і заходом всіх руських братств відбуде ся

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 30. СЕРПНЯ 1914

в гали Нар. Дому при Monson Ave. & Ella St., в McKees Rocks, Pa.

КОНЦЕРТ

в память столітних уродин

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Концерт попередить величавий манїфестаційний похід улицями міста всіх братств з прапорами і музикою.

В програму концерту входять: вступне слово, деклямації, хори мішані і мужеські, відчит і кінцеве слово.

ПОЧАТОК ПОХОДУ О ГОД. 3-ій ПОПОЛ.; ПОЧАТОК КОНЦЕРТУ О ГОД. 6-ій ПОПОЛ.

Всх щирих і прихильних Родимців Русинів з Галичини, Угорщини, Росії і других Славян, без огляду на віру і погляди, просить ся о як найчисленнійшу участь в тім великім народнім сьвяті, тим більше, що весь дохід призначений на „Рідну Школу", і тому надіємось, що ніодин сьвідомий Русин не відмовить своєї помочи.

ЦІНИ МІСЦЬ: І-рядні 50 цнт., II-рядні 25 цнт.

ЗА КОМІТЕТ:
Ф. Марціновський, предс.,
Е. Бодак, секретар,
І. Секула, касієр.

ПОЗІР! ШІКАГО! ПОЗІР!

Бр. сьв. Юрія, від. 379 Р. Н. Союза устроює

ДРУГИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 30. СЕРПНЯ С. Р.

Початок о год. 3-ій попол.

в гали Брехняка, ріг Нобел і Гюрон стр.

Вступ від пари 25 цнт.

Пригравати буде першорядна музика. На сей баль запрошуємо всіх місцевих і позамісцевих Русинів-Українців.

За добру забаву ручить

41 КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую свого краяна, ВОЛОДИМИРА ХУДИКА, у важній справі; довший час перебував він у Мілвокі, Вісконсін, родом з Підволочиск, Галичина. Хтоби о нім знав, або він сам, нехай зволить повідомити мене на адресу: John Adamovich, 316 North Fifth Ave., Nashville, Tenn. 41

Читаєте про війну? А хочби Ви і сотку ґазет перечитали денно, як не маєте атлясу чи мапи, так не можете знати, де і що діє ть ся. Глядіть тут, атляс воєнний, 9 мап великих, сильні окладинки з фотографіями воюючих монархів, лише 25 центів. — Великий атляс, дуже докладний, більше як 200 сторін друку і мап, лише $1.50, всюда инде $3.00. — Зі замовленями надсилайте гроші чи то марками чи на мініордер під адресу: Марія Костів, 71 Sussex St., Jersey City, N. J.

НА ПРОДАЖ 5-акрова фарма з забудованєм на першій Руській Кольонії в Мілвіл, Н. Дж., де довкола мешкають уже Русини, по дуже низкій ціні продає властитель S. Multan, R. F. D. 1, Millville, N. J. 39—41

ГОДИННИКАР І ЮВІЛЄР

направляє годинники і годинки; роботу виконує старанно. Роботу відбирає і відставляє до Вашої хати. Ціни дешеві.

LOUIS CHISAR, 37x42
509 Communipaw Ave., Jersey City, N. J.

ПРИЙДІТЬ У ВАШІМ ВЛАСНІМ ІНТЕРЕСІ.

Лоти під будову 25x100, від $75.00 на малі місячні сплати. Гарне місце на мешканє і для робітників в Савт Сомервіл, Н. Дж. Голосіть ся по безплатний тікет їзди до: A. Stephens 665 Newark Ave., Room 202, Jersey City, N. J. 25x14

НЕ НИЩІТЬ СВОГО ЗДОРОВЛЯ І НЕ ПОПАДАЙТЕ В НУЖДУ!

Не тратьте часу по фабриках за марну заплату, коли можете добре жити і бути здоровим, незалежним і забезпечити собі щасливу старість. Коли Ви заощадите собі кількасот долярів, то не ждіть аж їх втратите підчас безробітя або на случай калїцтва чи втрати здоровля у фабриці, але пишіть до нас, а ми Вам продамо фарму, на якій зможете доробитись вкоротці маєтку і забезпечите собі будучність на старі літа.

150 ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ ЗА 40 АКРІВ УРОЖАЙНОЇ ЗЕМЛІ

в стейті Вісконсін, а решта на легкі сплати і на довгий речинець. Тепер найлїпша пора поїхати і оглянути, бо якраз все доростає і дозріває.

Ми заплатимо кождому подорож, хто купить від нас землю. Коли маєте намір осісти на фармах, то пишіть або голосіть ся до нас особисто, а ми радо уділимо Вам всяких потрібних Вам інформацій. Адреса:

H. CIESZEWSKI,
ROOM 1007.
133 W. Washington St, Chicago, Ill.

СТАВАЙТЕ ГРОМАДНО ЧЛЕНАМИ „ПРОСЬВІТИ" ПРИ РУСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

ЗАВСІДИ ПОМАГАЄ.

Перед роком одержали ми від п. А. Белзи письмо слідуючого змісту: „Я, нисше підписаний, хочу зложити мою подяку п. Трінерови за його Американський Елікcір Гіркого Вина, який стає мені все в пригоді. Скоро лише почую біль в жолудку, заживаю сейчас сей лік, а вже слідуючого дня чую ся добре і маю добрий апетит. Сей лік заслугує на признанє в цілім сьвіті. З поважанєм — А. Белза, 1735 Вест 12.ул. Блвд., Шікаго, Илл." Ми є дуже вдячні за повнене признанє. Наш лік помагає скоро в хоробах жолудка і кишок. По всіх дрогсторах.

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
(Adv.) Chicago, Ill.

Змучені суставы треба натирати Лініментом Трінера.

Telephone на місце ч. 339-W. Jersey City.

ЛЮДВИКА ВІСЬНЕВСЬКА

179 BAY ST., cor. HENDERSON ST., JERSEY CITY, N. J.

ДИПЛЬОМОВАНА АКУШЕРКА В КРАЮ І АМЕРИЦІ.

Услуга кождого часу. Порада даром. 33x47

РЕВМАТИЗМ. Кождий хорий на ревматизм, у всіх його проявах повинен

ПОПРОБУВАТИ МОГО ЛІКУ ЗА ДАРМО!

Не шліть ані цента, тільно напишіть своє назвисно і адрес а я вишлю Вам лік, коштуючий $1.00, за дармо на пробу. Єсли Вам поможе, пришлете мені 1 доляр. Єслиж ні, то Ви не довжні мені нічого. Не терпіть отже, болю а пишіть сейчас до: 41—

A. P. OWENS,
505 W. 168th St. New York, N. Y.

Читайте! Позір! Читайте!

ВАЖНЕ ДЛЯ КОЖДОГО!

Canadian Pacific Railway Company

продає в Канаді готову вже до управи землю по ціні 11 до 30 долярів за акер, на двайцятьлітну сплату а також дає на будову дому, стодоли, студні і инших будинків господарських пожички до висоти 2.000 долярів, рівнож на двайцятьлітну сплату за оплатою всего 6% відсоток. відсоток. 41—

Голосіть ся зараз устно або писемно на адресу:

CANADIAN PACIFIC R. CO.
29 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

ПОЗІР АРАНЖЕРИ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ!! ПОЗІР БРАТСТВА!

Достарчаю всяких убрань і инших потрібних річий на театральні представленя. На листи відповідаю сейчас по отриманю. Замовленя мусять бути у мене найменьше 10 днів перед представленєм. — Роблю всі братські річи добре, і за приступні ціни, а за роботу ґварантую. На жадане посилаю ілюстрації.

Моя адреса: 31x

STEFAN KALAKUKA,
1009 N. MAIN AVE., SCRANTON, PA.

Ідіть за народом, де нарід іде!!!

до М. ПЕТРОВСЬКОГО

1500 So. 3rd Street. ST. LOUIS, MO.

у него сказ вин, лікерів, і пиво ріжнородного сорта по цінах як найтаньших. — Простора галя на балї, весїля, мітінги і т. д. з всякою вигодою. Висилає ордери до всіх частий Злучених Держав, для розривки є саля білярдова. Балї що суботи. — Підпирайте старого союзовця. 23x

ФАРМА НА ПРОДАЖ!!!

119 АКРІВ, всі фармерські будинки, дім новий на 7 румів, знаряди фармерські найновійшої системи, 2 коні, 1 корова, 8 свиний, 2 ялівки, 20 курий. Фарма засїяна і засаджена огородовиною, нова упряж, гарний сад. Фарма віддалена 5 миль від фабричного міста, пів милі від стациї. Ціна 3.400 дол., 1,400 дол. зараз, решта на легонькі сплати.

Приїздайте або пишіть: 3x41

S. KUILOWSKY,
96 Broadway, Room 118; New York, N. Y.

ЮЛІЯН ПАВЧАК

209 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

РУСЬКИЙ ХАРАКТЕРИЗАТОР, ВИПОЗИЧАЄ ВСЯКОГО РОДА УКРАЇНСЬКІ КОСТЮМИ І ХАРАКТЕРИЗУЄ ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ. ЗАМОВЛЕНЯ ПРИНИМАЄ НАЙМЕНШЕ 14 ДНІВ ПЕРЕД ПРЕДСТАВЛЕНЄМ.

ФАРМИ НА ПРОДАЖ В ОКОЛИЦИ Lowville, N. Y.

ФАРМА 90 АКРІВ з добрими будинками, дім мешкальний на 10 комнат, 2 стайні, 19 штук рогатої худоби, 2 коні, 2 безроги, 40 курий. Ціна $2.200; вплатити потрібно $1.000, решта на сплату по $100 річно і 5 процент.

ФАРМА 100 АКРІВ, будинки в добрім стані, дім на 8 кімнат, 10 коров раси Гольштайн, 2 коні. Ціна $3.860; вплатити потрібно $1.200, решта на сплату, в половині молоком.

ФАРМА 200 АКРІВ, з добрими будинками, 17 коров, 2 ялівки і 2 телята. Ціна $3.700; вплатити потрібно $1.000, решта на сплату, в половині молоком.

Крім сих маю ще більше фарм до продажи з цілим інвентарем. Сі фарми є до продажи з цілим сегорічним збором.

Хто хоче здобути для себе незалежне житє, нехай пише на адресу:

А. КОЗАКЕВИЧ
Box 122, 8—11 Lowville, N. Y.

B195

СЕРІЯ ПЕРЕПИСНИХ ЛИСТКІВ.

1) Т. Шевченко (з портрета Красіцкого, 2) Шевченко в молодім віці, 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрета), 4) Ротинна хата Т. Шевченка, 5) Могила Т. Шевченка в Каневі над Дніпром.

5 КАРТОК 15 ЦЕНТІВ

ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Картки виконані в трех кольорах і прикрашені взорами в народних мотивах.

Для тих, що замовляють більше число карток даємо опуст.

Сі картки можна розпродувати при всяких нагодах: на концертах устроюваних в память Т. Шевченка, на представленях і приватно.

Спішіть з замовленями на адресу:

„SVOBODA"

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ

для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

R. J. Glick

Агент асекураційний від огня.

Офіс находить ся —39

WILLIAM McCONNEL BUILDING SHAMOKIN, PA

Адвокат і нотар ЙОСИФ ГЕЛЛЕР

оборонця в справах карних і правний дорадник, переніс свою канцелярію адвокатську до камениці під ч. 329 Іст 10 та улиця.

ГОДИНИ УРЯДОВІ ВІД 8—8

Для убогих порада правна даром між 6—8 вечером. 31-34

ЙОСИФ ГЕЛЛЕР, адвокат і нотар

329 E. 10th St., New York, N. Y.

Телефон: Orchard 1973.

НАЙЛІПША РОЗРАДА НА СМУТОК!

Переконайте ся, читаючи сю рідку оферту!

Наш знаменитий 40=доляровий фонограф продаємо тепер лише за $17.50 разом з 12 кавалками руських сьпіванок даремно.

Наш знаменитий найновійший $60.00 фонограф „PERFECTO" лише за $22.50 разом з 20 кавалками руських пісень даремно.

Найбільший склад всяких машин з трубою і без труби, з безплатними додатками численних сьпіванок, по ріжних найтаньших цінах на малі і легкі сплати

ПО $1.00 НА МІСЯЦЬ.

До кождої машини додаємо письменну поруку на повних 10 літ.

Прекрасні і цінні презенти даємо кождому купуючому, котрий собі вибере з нашого богатого преміового складу. Відвідайте нас в нашім складі, який є все отвертий, не виключаючи неділь і сьвят до 10-ої години вечер або пишіть по найновійші цінники до: ІВАНА РУДЕНСЬКОГО. Dep. 46.

International Phonograph Co., 196 E. Houston St., New York, N. Y.

Жерело здоровля.

Проф. ОВЕН переконав ся, що люди терплять і не є в силі позбутись терпінь тому, бо удають ся до докторів не посідаючих практики або до аптикарів, які не мають права на лічене. Щоб викорінити недугу, треба конечно удатись до доктора-спеціяліста, котрий посідає диплом наук і обширну практику.

Проф. ОВЕН має не лише диплом спеціялісти, але і обширну 34-літну практику, яку набув через часте лічене і в Льондонськім шпиталю „Ді Грейт Госпітал оф Лондон" через що є обзнакомлений з людським організмом до того степени, що нема для него недуги, якої він цілковито не вилічив би, з якої то причини люди і називають його штуку і відомости „ЖЕРЕЛОМ ЗДОРОВЛЯ"

Гварантує він за цілковите вилічене звичайних скомплікованих і хронічно застарілих недуг.

СЕКРЕТНІ МУЖЕСЬКІ І ЖЕНСЬКІ НЕДУГИ. Нема такої, якого Проф. ОВЕН в короткім часі не вилічив би з венеричних недуги. Нема доктора в Америці, який отримав би тілько подяк за цілковите вилічене, як Проф. ОВЕН

Длятого, наколи долягає Вам яка-небудь недуга то опишіть її докладно з увагою і пришліть на адресу

Prof. OWEN, M. D.

221 E. 17th St., Dep. Y NEW YORK, N. Y.

Ті, котрі хочуть бути лично оглянені, могуть приходити. В будні дни від год. 10-ої рано до 5-ої вечер. У вівторки і пятниці від год. 10-ої рано до 8-ої вечер, а в неділі і сьвята від 10-ої рано до 1-ої пополудни. 26—31

Особливих 7 ПОЖИТОЧНИХ РІЧИЙ ВАРТОСТИ $25.00 лиш за $5.95

ГРОШИЙ НЕ ВИСИЛАЙТЕ. ГРОШИЙ НЕ ВИСИЛАЙТЕ. 38—48

Найбільша нагода, яка коли була. Рідка нагода в тих літах. Щоби познакомити покупців з нашими новими зелізничими годинками і иншими річами, ми вишлемо сю гарну гравіровану жіночу або мужеську годинку з середком висадженим дорогоцінними камінями за $5.95, з додатком ніклюваного револьвера на 7 вистрілів, пачку Гавана цигарів, ніж, ланьцушок, бропіку, шпильку — зовсім ДАРОМ. ПОВНА ГВАРАНЦІЯ. Сама годинка є вартости $15.00, другі річи $10.00. Не купуйте дешевих річий деинде, але вперед оглянить наші годинки. СПЕЦІЯЛЬНЕ ПРЕДЛОЖЕНЄ: Пішліть нам се оголошене і подайте свою адресу, а ми вишлемо Вам сю цілу збірку до огляненя і на пробу. Коли Вам подобають ся, заплатіть агентови $5.95 і кошта пересилки. — Пишіть сейчас: Fishleigh & Co., 1160 Atheneum Bldg, Chicago, Ill.

СПРОБУЙТЕ НАШОГО ФОНОГРАФУ З МІСЯЦІ БЕЗПЛАТНО!

$1.00 МІСЯЧНО $1.00

Коли він не буде таким, як ми представляємо, то зверніть нам. Ся проба не буде Вас коштувати ані цента. Тисячі наших костумерів пересьвідчилось, що наш фонограф є найліпшим.

Гваранція на 15 літ.

24 і 50 пісень даром.

Продаємо всі наші звичайні фонографи на сплату по $1.00 місячно. Також продаємо за готівку наші спеціяльні фонографи. 27—

Можете купити у нас фонограф дешевше як деинде, бо ми є самі фабрикантами.

Пишіть до нас, а ми вишлемо Вам сейчас гарний ілюстрований катальоґ.

ROYAL PHONOGRAPH CO.

91 E. 4th St., Dep. 5. NEW YORK, N.Y.

До хорих Русинів по всіх закутинах Злучених Держав!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,

славний спеціяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найліпшим і найпевнійшим успіхом ревматизм, всякі недомаганя жолудкові, недугу утроби, нирок, згрублене жил, гемороїди, структуру або звужене мочевого каналу, недуги венеричні, як рівнож всілякі наслідки тайних недуг, недуги скірні, ріжні затроєня крови і т. д. 7—

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же на пробу клинику при помочи спеціялісти з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почтову марку.

Dr. B. HOHENBERG

304-2nd Ave., (між 17 a 18 ул.), NEW YORK CITY.

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

15 ДОЛЯРІВ ДАРОМ!!!

Хто хоче одержати гарний ґварантований на 10 літ ґрамофон 35 доляровий за $20.00 і 32 штук найгарнійших руських пісень і музик на тижневу сплату по 50 цнт., нехай напише зараз до нас а ми сейчас пришлемо Вам сей гарний ґрамофон, а если будете з сего ґрамофону задоволені, то будете сплачувати по 50 цнт. тижнево. Не вдоволитесь, то не будете платити.

ХТО ХОЧЕ МАТИ $15 ДАРОМ нехай пише зараз до нас, залучаючи марку на пересилку.

STANDARD PHONOGRAPH CO.

343 E. 9 Street. New York, N. Y.

$2.00 МІСЯЧНО.

ДВА ДОЛЯРИ МІСЯЧНО. ДВА ДОЛЯРИ МІСЯЧНО.

КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ.

Позаяк у нас осталось значне число 75 долярових говорячих машин, які невипродано перед Великоднем, тому ми рішили випродати сї гарні ґрамофони з 50 руськими піснями по $31.25 — з ґваранцією на 10 літ. 27—

Коли Ви хочете бути вдоволеними, звертайтесь лиш до нашої фірми, яка істнує вже від 20 літ і яка здобула собі довіре і повагу в Злуч. Державах і Канаді. Пришліть $5.00 на задаток а ми сейчас вишлемо Вам сей гарний інструмент.

Продаємо також много инших ґрамофонів на сплати по $2.00 місячно. — Жадайте нашого безплатного катальоґа музичних інструментів.

GREATER NEW YORK PHONOGRAPH CO.,

308 GRAND STREET, NEW YORK, N. Y.

ЧИТАЙТЕ УВАЖНО!

STATE BANK

(СТЕЙТОВИЙ БАНК)

374-378 GRAND STREET, і 52-54 NORFOLK STREET, NEW YORK, N. Y.

ОСНОВАНИЙ 1890 РОКУ

є одним з найбільших і найпевнійших банків в Америці.

ЗАКЛАДОВИЙ І РЕЗЕРВОВИЙ КАПІТАЛ - - - - $2.250.000.00

ОЩАДНОСТИ - - - - - - - - - - - - $28.000.000.00

ХТО ХОЧЕ ЗЛОЖИТИ СВОЇ ОЩАДНОСТИ

нехай удасть ся лиш до Стейтового Банку, який є одиноким найбільшим і найпевнійшим руским банком в Америці з основаним капіталом два мілиони двіста пятьдесять тисяч долярів, а ощадности виносять двацять вісім мілионів долярів. Сей банк остає під державною контролею Спол. Держав.

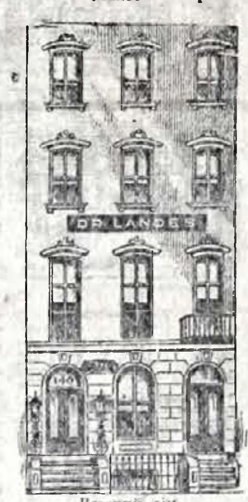
Поради уділюємо безплатно відворотною почтою.

THE STATE BANK

(СТЕЙТОВИЙ БАНК)

374-378 GRAND ST., і 52-54 NORFOLK ST., NEW YORK, N. Y. 31—

ХОРІ ЛЮДИ! Чи стратили Ви терпіне, яке мали з причини Вашої недуги?

Власний дім

День за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, занимаюсь лїченем хорих людий. Представте собі, кільно хорих я уже вилічив, а кільно хорим украсив житє. Коли Вам житє надоїло через пробоване так званих лїків і відчуваєте, що з Вами все гірше, в такім разі сейчас зверніть ся до старого опитного спеціялїста.

Він дасть Вам даром пораду, що Вам робити, щоби спасти житє і обяснить Вам недуги. Лічу уже 20 літ з найліпшим результатом всї недуги, як: безсилє, затроєне крови, гемороїди, біль жолудка, серця, легких, печінки, почок і т. п. Для недуг полових і нервових маю більші знані електричні апарати і X лучі, за помочию котрих перегладаємо Ваші внутрішні органи. Не кождий доктор має ті апарати, длятого, що суть дорогі. Хемічне розслїджуване мочи. Не відкладайте до завтра, а сейчас приходіть до звісного лїкаря: 27—

Dr. L. LANDES,

140 East 22nd St., New York, N. Y., betw. 3rd & Lexington Ave.

Приймають ся хорих в годинах: від 10-ої рано до 8-ої вечер, а в неділі від 10-ої рано до 4-ої попол. — Поради даром.

Dr. WARD

СПЕЦІЯЛЇСТ МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ

Моя кільканайцятьлїтна практика є до Вашої розпорядимости. Лічу найновійшими методами всі секретні недуги, сифіліс, затроєне крови, утрату животности, пропуклину, розширенє жил, вичищенє, обезсиленє, ревматизм, гемороїди, як також недуги міхура і нирок. ЦІНИ УМІРКОВАНІ.

Єсли другі лікарі не помогли Вам, прийдіть до мене на пораду. Зволїканє є небезпечне. Пораду даю даром. Прийдіть відвідати мій анатомічний музей і побачити чоловіка здорового і в хоробі. Інтересне і поучаюче. Вступ вільний. 27-39

Dr. Ward

417 Sixt Ave., New York

Bet. 25th and 26th Sts.

Години: щоденно від 9 р. до 8 веч.; в неділі: від 10 рано до 2 поп.

Професор Доктор Дайч,

ДОКТОР МЕДИЦИНИ ЛЇЧИТЬ УСПІШНО ВСЯКІ СЛАБОСТИ МУЩИН, ЖЕНЩИН І ДІТИЙ. ПРИЙМАЄ ЩОДЕННО ДО 8-ої ГОДИНИ ВЕЧЕРОМ.

DR C. DEUTSCH,

229 E. 14th St., Dep. S. New York City.

Tel.: Stuyvesant 933.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ, ТО СИЛА?

Старайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім банку на розі улиць CARSON і 14-ої. 24—

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, СИРІТСЬКІ і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажанє звіт стейтових контрольорів.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по почтовім курсі.

German Savings & Deposit Bank

COR. 14-ої і CARSON STREETS, SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.

И. Е. Рот, през., А. П. Міллер, кас., Ол. Бучак, урядн. банку.

ШКОЛА АКУШЕРІЇ!

УЧІТЬ СЯ АКУШЕРІЇ В НАШІЙ ШКОЛІ, АБО У СЕБЕ ДОМА. ПО УКІНЧЕНЮ ВИДАЄМО ДИПЛЬОМ. Лічимо успішно всякі слабости мущин, женщин і дітий. Адресуйте:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery

229 E. 14th St., Dpt. S. New York, N. Y

Telephone: Stuyvesant 933.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ

для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ПЕТРО ЯРЕМА

руський погребник

випозичає керичі на весїля, крестини і всякі другі забави.

115 Ave. A., New York, N. Y.

Телефон: Orchard 2558.

ПОЗІР! НЕ ПЕРЕПУСТІТЬ СЕЇ РІДКОЇ СПОСІБНОСТИ!

В СІМ МІСЯЦИ ЛИШЕ

$45.00=ий фонограф лише за $15.00!

А також і великий вибір машин всіляких системів разом з 50 кавалками музичними, руськими і т. д. цілком даром! ПО $1.00 НА МІСЯЦЬ!

Вільна проба через повних 3 місяці.

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД РУСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ РЕКОРДІВ І ПЛИТ У ВСІХ ЯЗИКАХ!

Плати як можеш і весели ся ціле житя! Цінники висилаємо безплатно.

ОМЕЛЯН ПОРАЙКО, D. 341. 27—

INDEPENDENT PHONOGRAPH CO., 101 Essex St., New York, N. Y.

Д-ра Ріхтера Pain-Expeller

Усуває всякі болї як: ревматизм, подаґру і невральґію. Є помічним средством проти паралїжу суставів і мускулів, як також на звихнення і легкі рани. Скоро усуває перехолоду, інфлуенцу і боли горла. Запобігає запаленю легких, усуває докучливі болї груди, голови і зубів.

Чотири до пять капель до одної склянки води дасть Вам знаменитий лїк проти всяких долеглївостий горла.

Уживаючи стало 4 краплї до одної шклянки води, усунете корчі жолудкові і зле травленє.

Сей правдивий лїк находить ся тільки в такій коробцї, яка тут представлена.

Вистерігайтесь численних наслідувань.

25 і 50 цнт. бутелька у всїх аптиках. 25—

F. Ad. Richter & Co.,

74-80 Washington St., New York, N. Y.

НАЙЛІПША ПОРА ОГЛЯНУТИ ТЕПЕР УРОЖАЇ НА ФАРМАХ В МІЛВІЛ!

Хто має намір стати господарем на власній фармі, нехай приїде тепер до Мілвіл! **Якраз тепер найліпша пора оглянути землю і оцінити її вартість після зборів, які мають ті люди, котрих фарми стоять вже під управою.**

Земля на Першій Руській Кольонії в Мілвіл надає ся передівсім під управу ярин. З огляду на се, що фарми положені недалеко великих міст, тому і збут ярини легкий а ціни корисні. Хоч в цілім краю панує тепер безробітє, то фармери в Мілвіл на безробітє не нарікають, бо в місті Мілвіл є фабрики і роботу знайти не тяжко.

Чимало й наших землякіє побудувало вже гарні доми (не шанди) і розвели вже красне господарство на своїх фармах. Неодин з них може похвалити ся дуже добрими урожаями.

Перехвалювати землї в Мілвіл ми не думаємо. Приїдьте! Власними очима огляньте фарми і урожаї, та самі після сего оцініть вартість землї! Ми певні, що сейчас без довшого надуманя набудете фарму!

Одно лише робимо застережене: Нашою цїлею є згуртувати в Мілвіл наших чесних Землякїв і утворити велику кольонїю Русинів. Тому неробам, які привикли до легкого і гулящого житя, приїзджати до Мілвіл не радимо; таким наша компанїя землї не продасть!

ЦІНА ФАРМИ НЕЗВИЧАЙНО НИЗЬКА! СПЛАТИ ДУЖЕ ДОГІДНІ!

ПЯТЬ АКРОВА ФАРМА КОШТУЄ ВСЕГО $400.00. Щоби дати нагоду Землякам легко набути фарму на власність, продаємо їх на найдогіднійші сплати: ЗАДАТОК В ГОТІВЦІ ВСЕГО $200.00, А РЕШТУ РОЗКЛАДАЄМО НА МІСЯЧНІ РАТИ ПО $1.00 ВІД ОДНОГО АКРА. Хто хоче, то може купити фарми, які числять більше ніж 5 акрів. ДЛЯ ЛЮДИЙ, ЩО МАЮТЬ БІЛЬШУ ГОТІВКУ, МАЄМО НА ПРОДАЖ БОГАТО ФАРМ ВЖЕ ГОТОВИХ ВРАЗ З БУДИНКАМИ, ГОСПОДАРСЬКИМИ ЗНАРЯДАМИ І ІНВЕНТАРЕМ — В РІЖНИХ ЦІНАХ І В РІЖНИХ РОЗМІРАХ.

Перед приїздом пишіть на адресу менеджера компанії, п. Василя Матовича, 326 W. Main St., Millville, N. J. Найдогіднійші дні: субота, неділя і понеділок. Стережіть ся всяких непевних і підступних агентів а голосіть ся впрост до офісів компанії. 30—

АДРЕСА ОФІСУ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ:

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,

DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Sts., PHILADELPHIA, PA.

АДРЕСА ОФІСУ В МІЛВІЛ:

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,

MILLVILLE TRUST BUILDING, 19-20 High Street, Millville, N. J.